

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Knafljeva ulica 5
Uredništvo „Domovine“, Knafljeva ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za inozemstvo razen Amerike: četrtno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din. Amerika letno 1 dolar. — Račun poštnih hranilnic, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Temeljne spremembe v naši državi

Ustava je ukinjena in namesto nje postavljen zakon o kraljevski oblasti in vrhovni državni upravi — Kraljev manifest na narod — Imenovanje nove vlade z generalom Živkovićem na čelu — Razpust Narodne skupščine, oblastnih in občinskih samouprav — Sprememba zakonov o zaščiti države in tiskovnega zakona

Kakor smo že zadnjič poročali, je bila demisijska vlada dr. Korošca sprejeta. Ker se sestava nove parlamentarne vlade ni posrečila, je kralj v noči od sobote na nedeljo sestavil izvenparlamentarno vlado z generalom Pero Živkovićem na čelu.

NOVA VLADA

je naslednja:

ministrski predsednik in notranji minister general Pera Živković, komandant kraljeve garde; minister brez portfelja Nikola Uzunović, narodni poslanec; minister zunanjih del dr. Vojislav Marinković, narodni poslanec; minister za promet dr. Anton Korošec, narodni poslanec; minister za finance dr. Stanko Švrižuga, direktor Hrvatske eskomptne banke v Zagrebu; minister za prosveto Boža Maksimović, narodni poslanec; minister pravde dr. Milan Sršić, narodni poslanec; minister za poljedelstvo dr. Oton Frangeš, univerzitetni profesor v Zagrebu; minister za šume in rube ter zastopnik ministra za agrarno reformo Lazar Radivojević, narodni poslanec; minister javnih del in zastopnik ministra za pošte in brzojav Stevan Savković, narodni poslanec; minister za socialno politiko in zastopnik ministra za trgovino in industrijo dr. Mate Drinković, bivši minister; minister za vere dr. Tugomir Alaupović, podpredsednik Državnega sveta; minister za narodno zdravje dr. Uroš Kruš, sanitetni referent v Sarajevu; minister za vojsko in mornarico general Stevan Hadžić.

KRALJEV MANIFEST NA NAROD.

V nedeljo je bil po vsej državi objavljen naslednji proglas Nj. Vel. kralja Aleksandra I.:

Mojemu drag mu narodu!

Vsem Srbom, Hrvatom in Slovincem!

Najvišji narodni in državni interesi ter njihova bodočnost mi nalagajo, da se kot vladar in sin te zemlje obračam neposredno na narod in da mu odkrito in iskreno povem ono, kar mi v sedanjem trenutku nalagata moja vest in moja ljubezen do domovine.

Prišel je čas,

ko med narodom in kraljem ne more in ne sme biti več posredovalec.

Tekom tolikih prestanih naporov in tolike potrpežljivosti, ki sem jo pokazal v izvrševanju svojih visokih dolžnosti, je trgal moja duša obupni klic naših narodnih množic, delavskih in rodoljubnih, toda tudi izmučenih, ki so, vojene

po svojem naravnem in zdravem razsodku, že davno videle, da mi moči več hodi po potu, po katerem se je hodilo doslej.

Moja pričakovanja kakor tudi pričakovanje naroda, da prinese razvoj našega notranjega političnega življenja ureditev in konsolidacijo razmer v državi, se niso izpolnila. Parlamentarno delo in vse naše politično življenje dobivata vedno bolj negativno obeležje. Od tega imata narod in država za sedaj samo škodo. Vse koristne ustanove v naši državi, njihov napredek in razvoj celokupnega našega narodnega življenja so prišle s tem v nevarnost. Od takega nezdravega političnega stanja v državi ne trpita samo notranje življenje in napredek, temveč tudi ureditev in razvoj zunanjih odnošajev naše države kakor tudi okrepitev našega ugleda in kredita v inozemstvu.

Parlamentarizem, ki je ostal kot politično sredstvo po tradicijah Mojega nepozabnega očeta tudi Moj ideal, so začele zaslepljene politične strasti zlorabljati v taki meri, da je postal zapreka za vsako plodonosno delo v državi. Žalostni razdori in dogodki v narodni skupščini so omajali v narodu vero v koristnost te ustanove. Sporazumi, pa tudi najobčnejši odnošaji med strankami in osebami, so postali absolutno nemogoči. Nikar da bi parlamentarizem razvijal in krepil duha narodnega in državnega edinstva, pričinja — tak kakršen je — dovajati do duševnega razsula in narodnega razjedinevanja.

Sveta Moja dolžnost je, da z vsemi sredstvi čuvam državno in narodno edinstvo, in odločen sem, da izpolnim to dolžnost brez kolebanja do konca.

Čuvati narodno edinstvo in državno celoto, to je najvišji smoter Moje vladavine, a to mora biti tudi najvišji zakon za Mene in za vsakogar.

To Mi nalaga Moja odgovornost pred narodom in pred zgodovino; to Mi nalaga ljubezen do domovine in pieteta napram neštevilnim dragocenim žrtvam, ki so padle za ta ideal. Iskati zdravila za to zlo z dosedanjimi parlamentarnimi izpremembami vlade ali pa z novimi zakonodajnimi volitvami, bi pomenilo, izgubljati dragoceni čas z brezuspešnimi poizkusi, zaradi katerih smo že izgubili nekoliko zadnjih let.

Iskati moramo novih metod dela ter pripravljati nova pota.

Prepričan sem, da bodo v tem resnem trenutku vsi Srbi, Hrvati in Slovinci razumeli to iskreno besedo svojega kralja in da Mi bodo najzvestejši pomočniki pri Mojih bodočih naporih, ki imajo edini smoter, da se v najkrajšem času doseže ostvaritev onih ustanov, one državne uprave in one državne ureditve, ki bo najbolj ustrezala splošnim narodnim potrebam in državnim koristim.

Zaradi tega sem odločil in odločam:

Ustava kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovinccev z dne 28. junija 1921. se razveljavlja. Vsi

državni zakoni ostanejo v veljavi, dokler se po potrebi z Mojim ukazom ne ukinejo. Na isti način se bodo v bodoče ustvarjali tudi novi zakoni. Narodna skupščina, izvoljena dne 11. septembra 1927., se razpušča.

S tem, da sporočam to svojo odločitev svojemu narodu, naročam vsem oblastvom v državi, naj postopajo po njej, vsem in vsakomur pa zapovedujem, naj se ji pokoravajo.

V Beogradu, dne 6. januarja 1929.

Aleksander s. r.

ZAKON O KRALJEVSKI OBLASTI IN VRHOVNI DRŽAVNI UPRAVI.

Nedeljske «Službene Novine» objavljajo naslednji zakon o kraljevski oblasti in o vrhovni državni upravi:

Clen 1. Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovinccev je dedna monarhija.

Clen 2. Kralj je nositelj vse oblasti v državi. Kralja izdaja in proglašajo zakone, postavlja uradnike in vse vojaške čine. Kralj je zapovednik vse sile. On daje rede in druga odlikovanja.

Clen 3. Kralj vrši amnestijo za vsa kazenska dejanja. Amnestija se lahko da pred otvoritvijo kazenskega postopanja, med postopanjem in po izrečenju obsodbi. Amnestija je splošna ali pa posamezna. Kralj vrši pomilovanja in more že pri-sojeno kazen oprostiti, zmanjšati ali pa ublažiti.

Clen 4. Kralj predstavlja državo v vseh njenih odnošajih s tujimi državami. Kralj objavlja vojno in sklepa mir.

Clen 5. Kralj in prestolonaslednik sta polnoletna, čim dopolnita 18. leto.

Clen 6. Kraljeva oseba je nedotakljiva. Kralj se ne more klicati na odgovornost in ne more biti tožen.

Clen 7. V kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovinccev vlada kralj Aleksander I. iz dinastije Karađordjevičev. Kralja nasleduje njegovo možko potomstvo iz zakonitega zakona po vrsti prvorodenstva. Če kralj nima možkega potomstva, si določi naslednika iz stranske linije.

Clen 8. Kraljevski dom sestavljajo: kraljica-soproga, živi predniki kraljevi v prvi liniji, živi potomci kralja v prvi liniji s soprogami, rodni bratje kralja in njihovi potomci s soprogami. Sestre kralja-vladarja in vsi potomci, ženski potomci do omočitve. Stric kralja Aleksandra I. knez Arzen, knez Pavle s soprogo in s potomci, ženski potomci do omočitve.

Clen 9. Kralj prebiva stalno v državi. Če se pokaže potreba, da gre kralj za krajši čas iz države, ga zastopa po pravu prestolonaslednik.

Clen 10. Če prestolonaslednik ni polnoleten ali če je zadržan, zastopa kralja ministrski svet. Zastopstvo se vrši po navodilih, ki jih daje kralj. To velja tudi za primer kraljeve bolezni, ki ne ustvarja trajne nesposobnosti.

Člen 11. Namestniška oblast pripada prestolonasledniku, ako je polnoleten. Če je mladoleten ali pa duševno ali telesno bolan, potem vrši kraljevsko oblast namestništvo. Namestništvo tvorijo tri osebe, ki jih določi kralj s posebnim aktom ali z oporoko. Istočasno določi kralj vsakemu namestniku tudi zamenike. Če je eden od treh namestnikov začasno odsoten ali zadržan, bosta kraljevska oblast izvrševala ostala dva naslednika. Na izpraznjeno mesto namestnika prihaja njegov zamenik.

Člen 12. Za vzgojo nedoletnega kralja skrbe namestniki. Za imovino nedoletnega kralja skrbe varuhi, določeni s kraljevo oporoko. Če umrli kralj ni določil varuhov, jih imenujejo namestniki.

Člen 13. Če kralj umre ali poda ostavko, preime prestolonaslednik, ako je polnoleten, takoj vlado ter objavi to narodu s proklamacijom.

Člen 14. Kraljeva dvorovina (civilna lista) se določi z zakonom.

Člen 15. Kralj imenuje predsednika in člane ministrskega sveta, ki so neposredno podrejeni kralju in vrše posle z njegovim pooblastilom v posameznih granah državne uprave. Število ministrov določa kralj. Preden ministri nastopijo službo, prisežejo kralju zvestobo.

Člen 16. Ministri so odgovorni kralju. Kralj sme obtožiti ministre.

Člen 17. Ministre sodi državno sodišče. Državno sodišče je sestavljeno iz treh državnih svetnikov in iz treh kasacijskih sodnikov, ki jih imenuje kralj. Predsednik kasacijskega sodišča je predsednik državnega sodišča. Natančnejše odredbe o ministrski odgovornosti bo vseboval poseben zakon.

Člen 18. Kralj izdaja in proglašja zakone z ukazi, ki imajo moč zakona. Ukaze sopodpisujejo predsednik ministrskega sveta, resorni minister in minister pravde. Minister pravde postavlja pod ukazni zakon državni pečat in skrbi, da se zakon razglasi v «Službenih Novinah». Zakon dobi obvezno moč 15 dni po razglasitvi v «Službenih Novinah», ako zakon sam ne določi drugače.

Člen 19. Upravno oblast vrše posamezni ministri v posameznih granah uprave na podlagi kraljevega pooblastila.

Člen 20. Sodna oblast se vrši v vsej državi v imenu kralja.

Člen 21. Ta zakon stopi v veljavo in dobi obvezno moč, ko se razglasi v «Službenih Novinah». Za njegovo izvršitev skrbi predsednik ministrskega sveta.

Beograd, dne 6. januarja 1929.

Aleksander s. r.

Podpisi vseh ministrov.

RAZPUST OBČIN IN OBLASTNIH SAMOUPRAV.

V istih «Službenih Novinah» je objavljen naslednji zakon:

§ 1. Vse občinske uprave v vsej državi se z današnjim dnem razrešujejo.

§ 2. V občinah mest Beograd, Zagreb in Ljubljana bodo postavljeni s kraljevim ukazom na predlog ministra notranjih del nove občinske uprave.

§ 3. V ostalih občinah bodo postavljali nove občinske uprave veliki župani.

§ 4. Sestava in pristojnost občinskih uprav ostane še nadalje ista kakor je predvidena v dosedanjih zakonih o občinah. (Uredbe, statuti itd.)

§ 5. Istotako bodo veliki župani razrešili vse dosedanje občinske beležnike in bodo postavili nove.

§ 6. Veliki župani bodo postavili v vseh oblastih komisarije, ki bodo vodili vse nadaljnje posle dosedanjih oblastnih skupščin in oblastnih odborov. Podrobnejše določbe o poslovanju teh komisarijev bo izdal minister notranjih del.

§ 7. Vse določbe zakonov, uredb, statutov, naredb in pravilnikov, ki so v nasprotju s tem zakonom, se razveljavljajo.

§ 8. Ta zakon stopi v veljavo in dobi obvezno moč, čim bo objavljen v «Službenih Novinah».

RAZŠIRJENJE ZAKONA O ZAŠČITI DRŽAVE.

Nadalje je v istih «Službenih Novinah» objavljen naslednji zakon o dopolnitvah in izpremembah zakona o zaščiti države:

§ 1. Kot zločin v zmyslu kazenskega zakona se bodo smatrala naslednja dejanja:

1.) Pisanje, izdajanje, tiskanje in razpečavanje knjig, novin in plakatov ali objav, katerih

namen je, hujskati na nasilje proti državni oblasti in splošno ogrožanje javnega miru ali javnega reda. To velja tudi za vsako pismeno ali ustno propagando ali nagovarjanje drugih, naj bi spremenili politični ali socialni red v državi z zločinom, nasiljem ali s kakršnokoli drugo vrsto terorizma.

2.) Organiziranje, podpiranje ali ščuvanje članov posameznih udruženj, katerih namen je propagirati komunizem, anarhizem ali terorizem, ali udruženj za polastitev oblasti, kakor sploh onega, kar je navedeno v prejšnji točki.

3.) Izdajanje v zakup ali kakršnokoli drugo odstopanje zgradb ali prostorov za zbiranje oseb, ki imajo za cilj pripravo ali delovanje za ustvaritev česa od onega, kar je navedeno v gornjih dveh točkah, ako je dotični, ki je zgradbe ali prostore odstopil, vedel, za kaj se bodo uporabljali.

4.) Organiziranje, združevanje ali propaganda, ki gre za tem, da se izzivajo pobune, meteži, nepokorščina ali nezadovoljstvo med vojaštvom ali da se državljani ali vojaki ne odzivajo svojim vojaškim dolžnostim ali pa da se preprečuje, onemogoča ali omejuje proizvodnja, popravilo ali prenos vojnega materiala ali pa preskrba vojske s potrebščinami kakor sploh vsaka propaganda proti ustanovi vojske, kakor tudi vsaka priprava, poskus ali izvršitev, z namenom, da se porušijo ali uničijo objekti, ki služijo javnemu prometu, javnim ustanovam in potrebam.

5.) Kdor stopi ali vzdržuje stike s kakršnokoli osebo ali družbo v inozemstvu z namenom, da prejme kakršnokoli pomoč od tam zaradi priprave za revolucionarno ali nasilno spremembo sedanjega političnega stanja v državi ali kakršnokoli drugo dejanje, predvideno v prejšnjih točkah kakor tudi vsako propagando kake inozemske osebe ali družbe od strani nekoga na teritoriju naše kraljevine, ako ta oseba ali družba deluje proti sedanji ureditvi, pravnem redu in javnemu miru naše države.

6.) Proizvajanje ali zbiranje orožja, priprav ali eksplozivnih snovi za enega izmed zgoraj označenih ciljev, kakor tudi vsakršno skrivanje teh predmetov.

7.) Priprava, poskus ali izvršitev umora kakršnegakoli organa oblasti.

Soteščan:

Zrtev ljubezni in zvestobe

Povest iz predvojne dobe.

(Dalje.)

«Veš kaj: nekemu se je obesla na vrat. Ali je že dolgo, odkar sta se ločila?»

«Kakih šest let jo že čakam, prosim in rotim, pa se mi ne oglasi.»

«Hahaha! Fant, ali si ob pamet? Imaš pač slonovo potrpežljivost.»

«Hinavstvo je ostudno, že od nekdaj ga sovražim. Mož beseda je vreden spoštovanja.»

«France, ne bodi no otročji. Tukaj v Ameriki boš še marsikaj doživel...»

Nič posebnega ni bilo izraženo v teh besedah, pa vendar so Rogina potrle in prestrašile obenem. Saj ga je doletelo v tujini res že toliko neprijetnega, česar se ni nadejal. Videl je, kako se muči od zore do mraka, ves njegov zaslužek je prepojen z vročim znojem in obložen s krvavimi žulji. Doma pa je sanjal, da mu bo v tujini cvetelo zlato in padalo v njegove žepel!

«Nerad se ji izneverim», ga je premišljeno zavrnil. «Ne morem ji zadati tolike bolečine.»

«Ne moreš?» se mu je posmehnil. «Ona pa te že šest let zbada z mečem nezvestobe. Ali nič ne občutiš?»

«Seveda me boli!» Rogin je skoro zajokal in položil roko na prsi. Otrpelo je gledal prijatelja, tolikokrat ga je že osrčil, danes pa nima tolažilne besede.

«Pokaži ji, da io ne maraš», mu je svetoval po namišljenem preudarku. «Kakor plevel

jo izruj iz srca, vanj pa vsadi cvetlico, ki te bo okrasila in z vonjem napojila.

«Beži no, beži! Nikar se ne šali, ako mi že ne moreš pomagati.»

«Poslušaj, lahko ti pomagam. Nedavno je dospela semkaj moja sorodnica in čaka, da bi jo kdo osrečil. France, to bi bilo nekaj zate! Mlada je, pridna in poštena — prava slovenska lepotica.»

«Dobila ga bo, ako bo le hotela», je izrekel brez občutka. Morda je že oddana...

«Priložnost imaš», je prezrl neljubo opazko. «Nocoj bo pri sorodniku domača zabava. Pridi, da vaju bom seznanil.

Rogin mu je že skoro obljubil, preden pa je sprejel vabilo, si je premislil in položil dlan na vroče čelo. «Glava me boli», je našel izgovor. «Nocoj nisem za tako družbo.

«Pridi!» mu je prigovarjal. «Peli in smejali se bomo, da bo veselje. Videl boš, kako te bo razvedrilo!»

«Prav zares se mi ne ljubi. Ne morem obljubiti.»

«Ako hočeš, pa pridemo pote. Glej, da se boš pripravil.»

«Utrujen sem in željno čakam počitka.»

«Upam, da se boš premislil. Za lase pa te še Bog ne bo potegnil v nebasa.

Odšel je nejevoljen, a ne brez upanja, da bo omajal njegovo trmo. Poznal je prijatelja in vedel, da ga začetkoma marsikaj ni zanimalo, pozneje pa se je premislil in izvedel, kakor mu je bilo naročeno. Še nikdar mu ni očital škode ali izgube, mnogokrat pa mu je že priznal, da jo je pogodil, kadar je ravnal po njegovem navodilu.

Zavest, da je užalil prijatelja, je Roginu mahoma pregnala utrujenost, nekaj ga je siloma potegnilo iz nizke kolibe v večerno prirodo. Počasi je hodil po zemljišču in premišljal, kaj bi se dalo še izboljšati in preurediti. Njegovi najemniki so pravkar zapuščali delo ter se odpravljali v svoje kolibe k borni večerji.

Zavil je po stezi na griček; na prostornem pašniku, ograjenim z vejami in z debli se je pasla njegova živina. Na skali, ki je sličila ognjišču, je gorel ogenj — pastir je pekel na ražnju divjega zajca. Večkrat si je privoščil tako večerjo, saj je po gozdovih kar mrgolelo raznovrstne divjačine.

Sedel je na skalo, štrlečo na robu griča. Pod njim se je zgrinjala dolina, posejana z lesenimi hišicami; nekatere so bile prav lično zgrajene, druge so se šele razvijale. Ob strani naselbine se je vil večji potok, ob katerem so gradili tuji podjetniki mline in žage. Srce se mu je širilo v zavesti, da je lega njegovega zemljišča najlepša, pa tudi hišico is je postavil na pripravnem kraju, kjer bo lahko pozneje začel z gostilno ali s trgovino.

«Oh, Ančka, Ančka!» se mu je izvilo iz prsi. «Zakaj si me zapustila? Nikoli ne bom srečen brez tebe!»

Ozrl se je proti vzhodu, njegove misli so splavale čez morje, kakor bi trenil, so bile v Krašju, v njegovi rodni vasi. Videl je znane obraze, nje pa, katero je iskal, ni mogel najti. Vedno bolj se je črnilo vzhodno obzorje in na zapadu je ugašala večerna zarja. Počakal je, da se je stemnilo, na kar jo je mahnil v dolino mimo hiše, kjer se je vršila domača zabava.

§ 2. Kdor zakrivi kakršnokoli krivično dejanje, navedeno v § 1. tega zakona, bo kaznovan s smrtjo ali z ječo do 20 let. Predmeti krivičnih dejanj bodo zaplenjeni. Osebe, ki vedo, da se pripravljajo zločini, navedeni v § 1., pa tega ne prijavijo pravočasno nositeljem državne oblasti, bodo kaznovani z ječo do 20 let.

Zaradi hitrejšje in lažje izsleditve krivcev je dovoljeno pristojnim oblastvom, da vrše hišne preiskave tudi ponoči.

Razpust verskih in plemenskih strank.

§ 3. Kakor udruženja in politične stranke s cilji, ki so obeleženi v § 1. tega zakona, tako se prepovedujejo in razpuščajo vsa udruženja in politične stranke, ki vrše propagando ali prepričujejo druge, da je treba izpremeniti obstoječi red v državi.

Ravno tako se prepovedujejo in razpuste vse politične stranke, ki nosijo versko in plemensko obeležje. Kdor organizira, podpira ali postane član take organizacije, se kaznuje, v kolikor to ne spada pod § 2. tega zakona, z zaporom do enega leta in z globo do 50.000 Din.

§ 4. Ustanavljanje novih in obstoj obstoječih političnih društev, ki imajo druge cilje kakor so navedeni v §§ 1. in 3. tega zakona, je vezano na posebno dovoljenje upravne oblasti (velikega župana) one oblasti, kjer ima društvo svoj glavni sedež.

Ako v roku od enega meseca to dovoljenje ni izdano, je smatrati, da ustanovitev društva ni dovoljena. Kdor postane član takega društva ali ga podpira, se kaznuje z zaporom do treh mesecev.

Ali je društvo političnega značaja, odloča veliki župan one oblasti, kjer ima društvo svoj glavni sedež.

Prيرهanje shodov.

§ 5. Prepoveduje se prirejanje shodov pod vedrim nebom ali v zaprtih prostorih kakor tudi vsi sestanki brez predhodnega dovoljenja pristojnega policijskega oblastva. Prijave za shod, odnosno za sestanek, je treba vložiti najpozneje tri dni poprej. V prijavi je treba naznačiti dnevni red shoda, odnosno sestanka. Kdor postopa drugače, bo kaznovan z zaporom do treh mesecev in z globo do 5000 Din.

Na vsak shod ali sestanek bo pristojno policijsko oblastvo poslalo svojega uradnika kot komisarja, ki ima dolžnost, razpustiti shod v primeru kakršnekoli kršitve zakonov ali odredb.

Ravno tako je treba v istem roku izposlovati predhodno dovoljenje policijskega oblastva za vse manifestacije in obhode. Kdor postopa drugače, kakor tudi oni, ki ne poslušajo zapovedi oblastva ob razpustu shodov, sestankov, manifestacij in obhodov, se kaznujejo, v kolikor v tem dejanju ni druge krivice iz tega zakona ali iz drugega zakona, z zaporom do šestih mesecev.

Predpisi za uporabo vojske.

§ 6. Državno policijsko oblastvo lahko zahteva od najbližjega komandanta vojske vojaško asistenco za vzdrževanje javne varnosti, če se pokaže, da v kakem konkretnem, težjem primeru niso dovoljni oni organi, ki so določeni za čuvanje osebne in premoženjske varnosti. Podrobnejše odredbe o načinu uporabe vojske bo izdal ministrski svet.

§ 7. Kadar se v kako občino ali srez pošlje vojaštvo zaradi ogrožene varnosti, potem je prebivalstvo dotične občine, odnosno sresa, dolžno, da iz svojih sredstev vsaka hiša po svojem premoženjskem stanju skrbi za prehrano in druge potrebščine vojske. Zbiranje teh potrebščin vrši pod vodstvom in kontrolo državnega policijskega oblastva prve stopnje dotično občinsko oblastvo, ki je dolžno izročati zbrane potrebščine pravočasno vojaškemu oblastvu. Tudi vse druge stroške, ki bi jih imela država zaradi uporabe vojaštva, nosi prebivalstvo. Če pa se red kmalu vzpostavi, se lahko prebivalstvo oprosti plačanja povračila teh stroškov, ki padejo v tem primeru v breme državne blagajne. Prebivalstvu se v takih primerih lahko tudi vrne vse ono, kar je že dalo za vojaštvo.

Odredbe proti postopačem.

§ 8. Osebe, ki so osumljene vlačuganja, ki pijančujejo in blodno zapravljajo čas in ki ne morejo dokazati, da se preživljajo na pošten način, se kaznujejo z zaporom do treh mesecev. Razen tega se kot osebe, ki moralno niso neoporečne in ki so nagnjene k zločinstvu, lahko pošljejo po prestani kazni v prisilno delavnico. Mladolletni, ki niso obsojeni na zapor, se oddajo

v vzgojevališče, v katerem lahko ostanejo največ pet let, če niso izpolnili 16. leta, in lahko ostanejo tam do polnoletnosti. Minister pravde se pooblašča, da izda uredbo o postopanju za primer pošiljanja takih oseb v zavod za prisilno delo in vzgojo, odnosno moralno popravljanje mladolletnih. Osebe, ki kršijo red in mir, se lahko z odlokom upravno-policijskega oblastva prve stopnje poleg zaporne kazni obsodijo na izgon v drug kraj, iz katerega se ne smejo oddaljiti brez dovoljenja pristojnega velikega župana, odnosno upravnika mesta Beograda. Kdor se kljub temu vrne, se kaznuje z zaporom in ponovnim izgonom.

Novi predpisi za nošnje orožja.

§ 9. Kdor izdeluje eksplozivne snovi in priprave ali orodje, potrebno za njihovo izdelavo ali posamezne dele, nabavlja, čuva ali drugim prodaja, četudi vé ali more misliti, da so namenjeni za uporabo pri kakem zločinu, naštetim v § 2. tega zakona, se kaznuje z ječo do petih let.

§ 10. Kdor je pooblaščen, da ima eksplozivne snovi, pa postopa z njimi proti obstoječim pravilnikom in naredbam pristojnega oblastva in povzroča s tem škodo ali nevarnost za premoženje, življenje in zdravje drugih, se kaznuje z denarno globo od 10 Din do 10.000 Din po obsegu kazenskega dejanja in po premoženjskem stanju.

§ 12. Brez dovoljenja državnega upravnega policijskega oblastva prve stopnje ne sme nihče nositi niti imeti orožja. Minister notranjih del bo izdal pravilnik, po katerem bodo postopala policijska oblastva pri izdaji dovoljenja za nošnje in posest orožja in o uporabi kazenskih določb za nedovoljeno nošnje in posest orožja.

Prepovedane stavke javnih nameštencev.

§ 13. Državni uradniki in uslužbenci, delavci vojnih administracij, uslužbenci samoupravnih teles, ki posamezno ali v večjem številu ali skupno prenehajo vršiti svojo službo v cilju stavke, se kaznujejo z zaporom od šestih mesecev do treh let, hujšači in kolovodje tudi denarno do 10.000 Din, v kolikor ta dejanja ne bi spadala pod udar takega drugega člena tega zakona. Z isto kaznijo se kaznujejo one osebe, ki so obtožene pasivne rezistence, kršenja pravilnega toka poverjene jim službe ali dela. Minister no-

Ustavil se je za plotom in gledal skozi okno. Pri mizi ob prijatelju je sedela ljubezniva mladenka, govorila je štajersko narečje. Roginu se je širilo srce ob mili narodni pesmi. Odkar je v tujini, še ni slišal domačega petja. Kako bi bil tudi on potreben take zabave po napornem delu!

«Štajerka je, saj je Štajerc tudi moj prijatelj», je motril nežni dekliški obrazek. Kakor čebela v cvetju, tako se mu je oko naslajalo na njenih cvetnih ustnicah, omamila ga je vrtnica njenega obličja, njene zvezdne oči so ga očarale.

«Pojdi in oglej se jo od bliže», se je spomnil prijateljevega vabila. Že se mu je leva noga iztegnila v korak, a desna se je upirala, ni se hotela premakniti.

«Ančka!» Nekaj ga je siloma potegnilo nazaj in zapodilo proti domu.

Doma je tisti večer napisal dolgo pismo, iz vsake vrstice je odmevala nova prošnja za dokaz obljubljenе zvestobe.

«Samo še dva meseca jo bom čakal in potem bo padla odločitev.» S tem sklepom v srcu je šel počivat.

4.

Skoro vsaka cvetlica ovne na novi gredi, najsi je še tako skrbno presajena. Mnoge se nikdar ne morejo prilagoditi novemu vrtu, žalostno se ozirajo za solncem kakor bolnik v razkošni palači, katerega ne more zadovoljiti vsa udobnost in bogastvo.

Tako se je godilo Špoljarjevi Anici pri Srdanu na Površju, kamor se je prisožila. Nič ji ni manjkalo na novem domu: ne de-

narja, ne moževe ljubezni, ne zakonskega blagoslova. Prvo leto je povila krepkega dečka in tretje leto ljubeznivo dekle. Srdan je vriskal od veselja, Anica pa se je čutila nesrečno, hiral je in medlela. Bila je kakor cvetlica, kateri izpodjeda črv glavno korenino.

«Anica, ali si bolna?» je Srdana resno skrbelo. «K zdravniku pojdi, pa kaj boljšega si privošči. Poglej, kako hujšaš in pešaš.»

«Pusti me!» je bil njen navaden odgovor.

«Zbolela boš in umrla. Kaj bodo počeli nežni otroci brez skrbne matere!»

«Naj umrjem!» ga je mrzlo zavrnila. «Koliko mladih mater umrje, otroci pa kljub temu dorasejo.»

Do krvi so urezale Srdana njene brezsrčne besede. Komaj se je premagal, da ji ni odgovoril tako kakor je zaslužila. «Ali si pa tudi pripravljena na smrt?» jo je iznenadil nekoč z vprašanjem, ki jo je spravilo v vidno zadrego. O smrti še ni razmišljala, zato mu ni mogla takoj odgovoriti.

«Ali je ljubezen greh? Ni li trpljenje zaslužno za posmrtnost?» je modrovala, ko je mož odšel po opravkih. «Nebo mi je priča, da nisem hotela tega, kar se je zgodilo. Zato po krivici trpim, kar mi bo všteto v zasluženje.»

Nekdo je stopil z naglimi koraki pred hišo in potrkal na večna vrata. Anica je popravila otroku odejo in hitela v vežo, kjer jo je čakal pismonoša — novinec, ki je šele pred dnevi nastopil službo pri tamošnjem poštнем uradu. Niso mu še bile poznane vasi in prebivalci; večkrat se je moral ustaviti in vprašati, kje stanuje ta ali ona oseba, kateri je moral kaj izročiti.

«Ali poznate Anico Špoljar iz Krašja?» je vprašal mlado gospodinjо.

«Jaz sem tista — s prejšnjim imenom, zdaj sem poročena,» mu je plaho odvrnila.

«Kakor nalašč.» Odprl je torbo ter ji izročil pismo s tujo znamko na dolgem ovitku.

«Iz Amerike!» je vztrepetala. Neka čudna slabost, slična mrtvoudu, ji je šinila v noge, morala se je oprijemati stene, da je prilezla v sobo do klopi, kamor se je sesedla. Šele ko se je nekoliko oddahnila, je razvila in prebrala pismo, ki se je glasilo:

«Draga Ančka! Šest let je minulo, odkar se nisva videla in šest let že pričakujem, kdaj boš izpolnila svojo obljubo. Pisal sem Ti že mnogo pisem, prosil sem Te in rotil, a Ti si trdovratno molčala. Sporočil sem Ti že, da Te čaka novi dom; s čela je kanila marsikakšna znojna kaplja, čutil pa nisem skelečih žuljev ob misli na najino bodočnost. Vsak dan mi prinese novih skrbi, Ti pa lahkomišelnost odlašaj. Ne vem sicer, kaj Te je doletelo, morda Ti delam krivico, ako Ti očitam nezvestobo. Zato Te ne prosim drugega nego pojasnila, kaj je spremenilo Tvoje mišljenje. Vsaj zdaj mi izpolni željo, čeprav si prezrla že toliko mojih pisem, pisanih v nestrpnem pričakovanju. Ne prikrivaj mi ovir in bridke resnice, pogum, ako Te je zadela kakšna neprijetnost, zakaj še vedno Te čakam z odprtim srcem, nič še ni zamujeno. Hrepeneč po Tvojem poročilu Te pozdravljam, objamem in poljubim. Tvoj pozabljeni France.»

Anici se je stemnilo pred očmi. Trenotno ni čutila ne bridkosti ne trpljenja, omračil se ji je razum, omagala volja, srce ji je za hip

tranjih del bo v sporazumu z ministrom za vojsko in mornarico izdal uredbu o pozivanju uradnikov, odnosno uslužbencev, na vojne vežbe v takih primerih.

§ 14. Osebe, ki poskušajo preprečiti druge osebe, da ne delajo, se kaznujejo z isto kaznijo kot v členu 13. tega zakona, ako njihovo dejanje ni ocenjeno za hujši pregrešek. Z isto kaznijo se kaznujejo ravno tako tudi osebe, ako se ne razidejo na poziv oblasti, da se odstranijo z mesta, kjer so se nedovoljeno zbrale.

Prepoved hujskanja.

§ 15. Kdor na javnih shodih v zaprtih ali odprtih prostorih ali kje drugje nosi ali iznaša kake znake, zastave ali napise kot znak pozivanja ali hujskanja, da se ustvari javno mišljenje, da je treba zamenjati obstoječi pravni red z drugim, se kaznuje s kaznijo, predvideno v členu 13. tega zakona.

§ 16. Vsaka udeležba pri manifestacijah proti organom državnih oblastev se kaznuje z zaporom do enega leta in denarno globo do 3000 Din.

Sodni postopek.

§ 17. Kadar je obtoženec pozvan k zaslišanju, pa se skriva, pobegne ali ga sploh ni v mestu bivanja tri dni po pozivu in se to ugotovi z uradnim pozivom pristojnega oblasti, ga sodišče ne bo več pozivalo preko «Službenih Novin» niti preko njih vršilo obvestila, ampak bo vse sodne odloke, ki se mu imajo izdati, prilepilo na dom njegovega zadnjega stanovanja ali poslovnega bivališča in na sodni deski ter se smatra to za pravomočno važno glede števila rokov.

§ 18. Tudi za dejanja iz tega zakona, zagrešena potom tiska, se uporabljajo predpisi tega zakona.

§ 19. Vsa kazniva dejanja po tem zakonu sodijo državna sodišča po svobodnem sodnikovem prepričanju ter se smatrajo tožbe po tem zakonu za nujne, ki imajo prednost pred vsemi drugimi.

Splošni del kazenskega zakonika za kraljevino Srbijo (§§ 1. do 81.) se uporabi v vsem za vsa krivična dejanja po tem zakonu. Izvzemši § 84. kazenskega zakonika za kraljevino Srbijo se krivci lahko obsodijo na smrt za vsak zločin po tem zakonu, ako je obtoženec v času dejanja dovršil 18. leto.

§ 20. Vse temu zakonu nasprotujoče odredbe splošnega kazenskega zakonika in drugih kazenskih zakonov ter zakona o tisku ter društvenega in zborovalnega zakona, zakona o nošnji orožja in vseh drugih zakonov, se razveljavijo, ko stopi ta zakon v veljavo.

§ 21. Ta zakon stopi v veljavo in dobi obveznost, ko se objavi v «Službenih Novinah».

Beograd, dne 6. januarja 1929.

Aleksander s. r.

Podpisi vseh ministrov.

Prva seja nove vlade se je vršila takoj, ko je bila sestavljena. Novinarjem so ministri izjave odklanjali, pač pa je ministrski predsednik izjavil, da je nova vlada odločena delati, ne pa govoriti.

Politični pregled

Nova izvenparlamentarna vlada z ministrskim predsednikom generalom Pero Živkovićem je bila sestavljena v noči od sobote na nedeljo.

Obenem s sestavo nove vlade je bila ukinjena ustava

ter razpuščena Narodna skupščina. Prav tako so bile razpuščene oblastne in občinske samouprave. Kakor poročajo iz Beograda,

se bo nova vlada še izpopolnila,

in sicer bo menda prevzel ministrstvo za trgovino in industrijo dosednji minister dr. Spaho, ki je bil pozvan v Beograd.

Sicer pa vlada v Beogradu spričo pravoslavnih božičnih praznikov

praznično zatišje.

Večina ministrov je šla na svoje domove, da doma preživi praznike. Beograjsko «Vreme» napoveduje razne ukrepe in reforme nove vlade. Med drugim piše,

da bo vlada v kratkem omejila število ministrov

tako, da jih bo ostalo le devet. Potem da namestila vlada znižati ogromno število državnega uradništva. Iz državne službe bodo odpuščeni vsi nesposobni in nepotrebni uradniki.

«Službene Novine», ki so izšle v torek, so prinesle več novih zakonov, odnosno dopolnil k starim zakonom. Važen je zlasti

zakon o državnem sodišču za zaščito države.

Po tem zakonu se pri kasacijskem sodišču v Beogradu ustanavlja državno sodišče za zaščito države. Pred tem sodiščem bodo odgovarjali državljani kraljevine SHS tudi v primeru, ako so protidržavna dejanja izvršili v inozemstvu. Predpisi tega zakona veljajo tudi za kazniva dejanja, storjena pred njegovim uveljavljenjem, ako o teh dejanjih še ni izrečena razsodba po sodišču I. stopnje.

V inozemstvu so temeljne spremembe v naši državi vzbudile veliko pozornost. Posamezni francoski časopisi

pozdravljajo odločnost kralja Aleksandra.

Tako pravi «Journal», da bo kralj Aleksander omogočil revizijo ustave na podlagi enakopravne soudeležbe vseh predstavnikov naroda pri državni upravi. «Temps» in «Echo de Paris» naglašata, da so bile prvotne zahteve Hrvatov pač pretirane, da pa so deloma vendarle upravičene. Vsekakor pa je moral kralj preprečiti razcep države.

Tudi italijansko časopisje se bavi z imenovanjem naše nove izvenparlamentarne vlade ter vidi v naših dogodkih

potrdilo za fašistično naziranje o nevzdržnosti parlamentarizma.

«Tribuna» piše med drugim tudi, da je Jugoslaviji sedaj potrebno, da se z vso silo posveti ureditvi svojih notranjih razmer in da se z Italijo iskreno sporazume.

DOPISI

ZGORNJA ŠIŠKA. (Gradbeno gibanje, sportna nedelja, «Vdova Rošinka».) Po vojni je tudi v naši vasi zaživelo novo življenje. Zidamo, da je veselje! Imamo že 168. hišno številko. Zadnje leto je prirastlo deset novih hiš. Za leto se obeta zopet dobra zidarska sezija. Tudi bo dograjena nova šola in izročen novi Gasilski dom svojemu namenu. — Novoletno vreme je prekrizalo «le-

prenehalo delovati. Kot v omedlevici je omahnila na mizo. Rahlo dihanje je bil edini znak njenega življenja.

Predramil jo je močiček v razcapani obleki, na glavi je nosil slamnik in v roki umazano culico, iz katere so mu gledali raztrgani čevlji in predpasnik. Dolgo je stikal okrog hiše; šele ko je izvohal odsotnost gospodarja, se je splazil v sobo in stresel Anico za ramo.

Kakor iz sanj je planila pokonci in pogledala plaho okrog sebe. Zavedla se je svoje nesreče — brž je pograbila pismo, ki je ležalo pred njo na mizi ter ga je skrila pod predpasnik. »Kdo si, nesrečnik?« je zarezala nad prišlecem.

«Jaz, Petračev Matijec» Ali me ne poznaš?« je močic naježil obrvi. «Oglej me od nog do glave. No, ali sem ali nisem?»

«Si,» mu je kratko odgovorila.

«No, to si mislim. Pri vas sem služil za pastirja, pestoval sem te — takrat si bila še majhna deklica. Rad sem imel tebe in tvojo mater, Špoljar pa me je zmerjal in pretepal.»

«Poreden si bil, Matijec, poreden,» je zagovarjala očeta. «Lenaril si in nagajal.»

«Plačan nisem bil posebno, delal sem za hrano in obleko. Ti si dobila imenitno doto, na lepo posestvo si se prisožila.»

«Oh, kaj mi vse to pomaga!»

«Vem, vem, bolna si, kajne? Pa res — kam si skrila svoja cvetoča lica in rdeče ustnice? Obleдела si in postarala si se, čeprav imaš vsega v izobilju.»

«Matijec, kaj te briga!» ga je osorno zavrnila.

«Tako je, kakor je res,» je potrdil nekoliko poparjen. «Smiliš se mi, Ančka, in pa škoda te je, ker si tako naglo odcvetela. Zakaj nisi šla v Ameriko za Roginom? Po morju bi se bila peljala!»

Ančka ni vedela, ali naj bi se bila jezila ali smejala. Komu drugemu bi bila pokazala vrata, Matijec pa je prav toliko udarjen, da lahko izblekne, česar bi se drugi sramovali.

«Ako si lačen, ti dam kruha,» ga je hotela zlepa odpraviti.

«Nisem prišel beračit, ampak na obisk. S kruhom me boš že še nasitila, ako prej ne odideš v Ameriko.»

«Matijec, kaj te vse to briga! Kdo ti je o Ameriki toliko povedal?»

«Pisma,» je bleknil in potresel culico.

«Kakšna pisma?» jo je pričelo zanimati njegovo bedasto govorjenje.

«No, pisma iz Amerike. Ali mi ne verjameš? Matijec vse izvoha, čeprav je neumen.»

«Pokaži!» je zahtevala. «Ako ne pokažeš, bom poklicala orožnike.»

«Orožnikov se je Matijec bal kot živega vraga, samo z njimi ga je bilo treba postrašiti, pa ga je minula nagajivost. Pokorno je razvezal culico, v kateri je hranil umazan zavitek. Držala sta se ga še prst in slama.

«Kolikor mi daš, pa ti nekaj pokažem?» se je pričel pogajati, da bi kaj zaslužil.

«Dvajsetico dobiš, ako imaš res kako posebnost.»

«Imam jo, imam.» Matijec je razvil ovitek z ameriškimi pismi, različne barve in velikosti. Srdanka je pogledala drugo za dru-

gim, vsako je bilo nanjo naslovljeno z enako pisavo.

«Matijec, kje si jih iztaknil?» je kriknila od strahu in presenečenja.

«Ali si huda?» ga je zaskrbelo.

«Nisem. Samo resnico moraš govoriti.»

«Pa me ne boš naznanila orožnikom?»

«Ne, ako ne boš prikrival, kje in kako si jih našel.»

«Špoljarju sem jih izmaknil izpod hlevnega praga...»

«Očetu? Ali nisem slutila? Na, tukaj je dvajsetica.»

Bebec je hlastnil po denarju, njegova bojazljivost se je mahoma spremenila v otroško zaupljivost in odkritosrčnost. Pričel je razlagati, kako je prišel ponoči mimo Špoljarja, kjer je nameraval prenočiti. Zaril se je v seno v šupi nad hlevom in zadremal. Prebudilo ga je sumljivo ropotanje: nekdo je prišel z lučjo pred hlev in začel razkopavati pod pragom. Pogledal je skozi lino in opazil Špoljarja, ki je pravkar shranil nekaj pod stopnico. Čim je odšel, se je splazil potihoma s šupe, radoveden, kaj je počel starček pred hlevom v pozni uri. Privzdignil je desko in našel pisma, katera pa ni znal prebrati in je šele pozneje izvedel, da so iz Amerike.

«Zakaj jih nisi meni prinesel?» ga je prijel. «Zelo bi se mi bil prikupil.»

«Makovčev stric mi je šele povedal, da so tvoja in da jih moram tebi izročiti. Vidiš, da sem ga poslušal.»

«Priden, Matijec, priden. Ali si mu omenil, kje si jih našel?»

(Dalje prihi.)

darjem» načrte in jim vzelo dobro voljo. Privredlo pa nam je vse polno zimskih gostov, ki ne prihajajo baš praznih in skopušnih rok. Zlasti nedelja je bila v znamenju sankskega in smuškega sporta. — Za nedeljsko večerno razvedrilo je poskrbelo društvo «Vodnik». Pri «Kameniti mizi» je bil gledališki večer Golarjeve «Vdove Rošlinke». Občinstvo, ki je napolnilo dvorano, je dobilo najboljšo uverjenje, da v društvu delajo. Ženske vloge so bile izvrstno zasedene. Gospodična Leopolda Beličeva je pravilno razumela tragikomično figuro Rošlinke. Rožmanov Janez g. Ivana Jančiča je bil tudi dober. Sicer pa so vsi igralci pokazali najboljšo voljo in pripomogli k učinku. Če bo «Vodnik» polagal vedno dovolj paznje na režijo, bodo tudi dvorane polne kakor pri «Rošlinki». In še eno, več točnosti. V. P.

BLEJ. Blejski športni klub je priredil igro «Španska muha». — Kakor vsako leto, je bil tudi letos prav dobro obiskan Silvestrov večer. Zabele ni manjkalo, zato je potekel večer nadvse živahno. — V nedeljo sta priredila blejski in radovljiški Sokol na Bledu Koroški večer. Dobro izvedene pevske točke so pokazale izvežbanost radovljiških pevcev; od zbora imam še precej pričakovati, če se bo razvijal tako naprej. Vmesne točke so izpolnili domači tamburaši. Igralci so nam pa predložili v vsej dovršenosti ustoličenje slovenskih vojvod na Gosposvetskem polju.

POLJANSKA DOLINA. Zima je tudi pri nas pritisnila. Sicer mraza še ni, kakor smo ga kako leto že občutili ob tem času. Dobili smo pa z novim letom zadostno odejo, pod katero se bo zemlja odpočila. Na drugi strani je pa ta sneg v gospodarskem oziru velikega pomena. Koliko pripravljenega lesa čaka, da pride na določeni kraj, na žage. In res se vlačijo zdaj les iz vseh stranskih dolin in s hribov. Dan na dan se vozi brezštevilno sani, naložnih z debelimi hlođi, na žage proti Škofji Loki. Ljudje bodo nekaj zaslužili. Četudi je padlo približno pol metra snega, vendar promet na cesti niti za en dan ni bil ustavljen; tudi avtomobilski ne.

GORENJA VAS. Občni zbor Sokola bo v nedeljo 13. t. m. ob 15. v Sokolskem domu z običajnim dnevnim redom. Bratje, sestre, udeležite se ga polnoštevilno. Na občnem zboru se bo podal račun o delovanju Sokola v preteklem letu in določile smernice delovanju za to leto. — Zadnji dve prireditvi, na Štefanovo in na Sil-

vestrovo, sta lepo uspeli. Obisk je bil tako dober, da si boljšega skoro ne moremo želeči. Dom je bil tako nabito poln, da se je kar trlo obiskovalcev. Vsa čast in priznanje našim neutrudnim in požrtvovalnim sokolskim delavcem. Kakor ste se odzvali na zadnji prireditvi, tako se odzovite tudi k občnemu zboru. Na svidenje, bratje in sestre, na občnem zboru!

PTUJ. Podružnica Sadjarskega in vrtnarskega društva v Ptuj bo imela občni zbor v nedeljo 20. t. m. ob 10. v prostorih g. Mih. Brenčiča v Ptuj po dnevnem redu: poročilo odbora, nove volitve odbora, poučno predavanje o sadjarstvu, slučajnosti.

MURSKA SOBOTA. Dne 5. t. m. se je ustanovilo v Murški Soboti društvo «Meščanski dom», ki je naslednik nekdanjega «Polgári kör». Za predsednika je izvoljen g. Gustav Dittich. Novo društvo bo ustanovilo čitalnico, knjižnico, gojilo bo družabnost, prirejalo predavanja.

VIDONCI. Že dolgo ni bilo pri nas požara. Pred približno štirinajstimi dnevi pa je naenkrat nastal okrog ene ure ponoči požar pri posestniku Jožefu Pozveku. Upepelil mu je skedenj, gospodarsko poslopje in polovico strehe stanovanjske hiše. Na lice mesta so takoj prihiteli sosede, ki so rešili, kar se je še sploh dalo rešiti, ker je bilo že vse v plamenu, preden so ogenj opazili. Pozveku je med drugim zgorelo 20 metrskih stotov sena in slame, slamoreznica in vse ostalo poljsko orodje. Škode ima nad 15.000 Din. Zavarovan ni bil. Kako je ogenj nastal, še ni pojasnjeno.

SATAHOVCI. O Božiču se je pri nas zgodil obžalovanja vreden dogodek. Fantje, med njimi Kalman Ružič, so prigovarjali 17letnemu Alojzu Majerju, naj pristopi k Orlu. Majer ni hotel o tem ničesar slišati. Ko je šel Majer 28. decembra proti večeru nasproti svoji sestri Mariji, ki se je vračala iz Murske Sobot, je srečal na vasi gručo fantov, med katerimi se je nahajal tudi Ružič. Ta je pristopil k nič hudega slutečemu Majerju in ga udaril z roko za uho. Ta na udarec ni reagiral in je šel naprej. Naslednjega dne je zopet srečal Ružiča na vasi. Ružič ga je vprašal, ali je dobil prejšnjega dne dovolj, skočil k Majerju, ga najprvo sunil z roko v prsi, nato ga pa zabodel z nožem v desno roko in mu jo nevarno poškodoval. Majerja so prepeljali v bolnico v Mursko Sobotu.

TRDKOVA. Nedavno je 12letni šolar Janez Rep iz Trdkove pazil na prošnjo posestnika Karla Kührarja na njegov z žitom obložen voz, v katerega je bilo vpreženih par krav. Te so se iz neznanega vzroka splašile in začele bežati. Po nesreči je Rep padel pod voz, ki je šel čez njega in mu zlomil desno roko in desno nogo. Ubogega šolarčka so takoj prepeljali v murskosoboško bolnico.

Vsej slovenski javnosti v svobodni domovini!

Naši zatirani bratje pod fašistično Italijo krave iz nešteih ran. Dan za dnem zapuščajo politični in gospodarski bedniki nesrečno grudo in se zatekajo k nam po pomoč in podporo. In tu začnjenja za nje nov križev pot. Slovenska javnost ne pozna niti v najširših obrisih te strašne tragike, ki jo preživljajo na naših tleh vedno nove trume teh bednih brezdomincev. Brez sredstev, strehe in dela tekajo navadno brez uspeha od vrat do vrat zaprtih domov.

Sila je priklopila do vrhunca, pomoč je nujna. To žalosno spoznanje je izsililo ustanovitev Meddruštvenega odbora za pomoč primorskim emigrantom, ki ga sestavljajo po svojih delegatih Jugoslovenska Matica, Slovenska Straža, Organizacija jugoslovenskih emigrantov, Društvo «Soča», Kolo jugoslovenskih sester, Klub primorskih Slovencev in Klub Primork.

Odbor se zaveda, da bo uspela ta podporni akcija le v koncentriranem prizadevanju vse slovenske javnosti in najboljših njenih sinov. Kot prvi korak smatra za potrebno, da se obrne z gorečo prošnjo na vse naše časopise, da otvorijo v podporo nesrečnih beguncem in v znak narodne manifestacije takoj stalno kolekto, kjer naj se tedensko izkazujejo vsi došli prispevki v lajšanje bede in trpljenja tega najbolj preganjanega dela našega naroda. Vsak najmanjši dar pomenja gmočno in moralno pomoč ter izraz solidarnosti našim trpinčenim bratom.

Meddruštveni odbor za pomoč primorskim emigrantom.

PO VSEJ SLOVENIJI GRE GLAS: LE «DOMOVINA» JE ZA NAS!

Grobar in čuvajka

Nad vasjo vstajajo mračne sence. Noč se dviga iz oblačnih pernic in oklepa polagoma zemljo pod seboj v svoj tihi objem.

Na sivem plotu se pogovarjajo potepinivrabci, glasno se prepirajo in prerivajo, majhen droben mladič se požene na nizko okno stare hiše, kjer mirno občepl.

Hiša stoji streljaj oddaljena od vasi. Njena velika soba je zatohla in sovražno mračna.

V kotu brli par sveč z nemirnim, pojemajočim plamenom, ki se počasi zaganja sem in tja, koprneč za zrakom, in naenkrat kot predramljen zasije in obsveti blede obraz mrliča na nizkem mrtvaškem odru, da trenutno zažive sence na mrtvečevem obrazu in zamigljajo, kakor bi se pokojni prešerno nasmehnil.

Poleg mrtveca sedi mrliška čuvajka Jera, stara in nadušljiva ženska, debele, zavaljene postave in vedno smehljajočega se obraza, kakor bi bilo njeno življenje lepo in prijetno ter polno rož, dasi je starka že par desetletij mrliška čuvajka.

Vrata se hrešče odpro. V sobo prilomasti sivi grobar Gropa, sope in hrka, briše z veliko umazano ruto zarjavelo suhljato lice in se z lopatasto levico čohlja po glavi, a oči mu nemirno mežikajo.

«Dober večer, Jera, pa si spet dobila novega gosta, ki nič ne govori in nič ne jé,» je pozdravil grobar.

«Bog daj, Gropa! Da, mrtvec je pač mrtvec, ampak stražiti ga moramo. O, koliko fantov in deklet bo še nočoj tukaj kropilo. Pokojnik bo pa te zaljubljenice molče blagoslavljal:

starci moramo pač oditi in dati prostor mladi ljubezni, iz katere vstaja nov zarod. No, kaj sem ti že hotela reči? Veš, to ti moram povedati, tale naš stari Mihač je že tristoti mrlič, ki sem ga preoblekla in ga položila na pare.»

«Jera, koliko jih še bo?»

«Veš kaj, Gropa, več kakor tvojih.»

«Ali staviš?»

«Stavim. Kdor zgubi in prej umre, pride nazaj in plača kovač.»

«Velja!»

Gropa prisede k mizi, starec pogleda staro z neko milino v sivih mrtvih očeh, se nekaj časa pogovarja o vsakdanjih stvareh in kmalu odide.

Jera ostane popolnoma sama z mrličem, kropilci so še doma po opravkih. Ženica obseči nepremično in kmalu zakima. Od mrliškega odra se trga črna in široka senca, ki objame starko, ki pridušeno sope.

Jera vidi v snu, kako se mrlič zgane in sede v ozki rakvi. Prebudil se je, oči gledajo plašno okoli in zagledajo Jero, nepremično sedečo na stolu. Mrlič jo pokliče nalahno, komaj slišno: «Jera, pridi vendar k meni!»

Jera se dvigne in stopa s težkimi nogami počasi k odprti rakvi, kjer se spet zlekne nazaj kmet Janez in gleda Jero s plašnimi očmi.

«Kaj bi, Janez», povpraša Jera in čuti, kako težko in nemirno ji je pri srcu.

«Jera, Jerica, odpusti mi! Grešil sem v mladih letih. Vse sem ti obetal, potem sem te pa pustil, ker si bila sirota revna. Drugo sem vzel, a ti si ostala sama, sama zapuščenca s svojimi mrtveci.»

«Da, da, z mrtveci sem ostala in vzljubila sem jih; boljši so kakor živi ljudje. In zdaj si tudi ti med njimi. Tristoti si, da veš, tristoti. Stara sem, pri mrličih sem se postarala in vedno bolj jim postajam podobna, kmalu se pač vležem tudi sama.»

«Jera, ali mi moreš odpustiti? Jera, odpusti mi!»

«Počivaj mirno, Janez, vse ti odpustim, naj ti odpusti tudi Bog!»

Njena glava je globoko sklonjena, roke počivajo v naročju. Jera hrope in kima. Hipoma se predrami, pogleda okoli sebe, si pomane oči in se zazre v mrliča. Miren in bled je obraz kmeta Janeza, samo polodprte oči zro stekleno v čuvajko.

«Pri meni je bil», zašeneče Jera in se zaziblje v mladostne spomine, ki se nalahno pojavijo v njeni trudni duši.

Jera znova zahrope. Pordi ji pordi, telo ji vzdrhtevo. Starka dvigne roke in hoče zakričati, pa ne more. V nejasni slutnji čuti, da se bliža njen čas, pomagala bi si rada, pa vse zaman.

In tedaj vidi, kako se odpro duri: vsi oni, ki jih je stražila, se vračajo in se ji zahvaljujejo ter jo vabijo s seboj. Procesiji se pridruži nazadnje tudi kmet Janez. Tedaj spozna tudi ona, da mora ž njimi, da je njen čas dokončan. Dvigne se, zahrope še enkrat, pade in obleži sredi sobe nepremična.

Čez polje gre jutro. Nad njivami doni pesem škranca, ki se meša z brnenjem jutranjega zvonjenja. V daljavi se pojavlja

Ne pozabite na nabiranje novih naročnikov

Lahko je širjenje „Domovine“, ki kljub znatnemu obsegu stane letno komaj 36 Din, polletno 18 Din, a četrletno 9 Din — Poravnajte pravočasno naročnino!

«Domovina» je zaradi svoje lepe in zabavne vsebine znana po vsej Sloveniji, kar zelo olajša nabiranje novih naročnikov. Zato nam lahko vsakdo dobi vsaj enega novega naročnika. Za one, ki se bodo izkazali pri nabiranju posebno marljivi, smo razpisali kakor znano lepa darila. Razširili boste «Domovino» tem lažje, če poveste povsod, da

stane «Domovina» letno le 36 Din, polletno 18 Din, a četrletno 9 Din.

V Sloveniji ni človeka, ki bi letno ne zmogete te neznatne vsote. Dolžnost naših naročnikov in naročnic pa ni samo nabiranje novih «Domovinarjev» nego tudi

redno plačevanje naročnine.

Kdor je kaj dolžan, naj vzame takoj pero v roke, izpolni položnico ter odpošlje dolžni znesek. Storitve to svojo častno dolžnost, kakor si tudi uredništvo «Domovine» prizadeva, da z lepim štivom čimbolj ustreže čitateljem in čitateljicam!

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

ZADNJA TRGATEV IN NJENE POSLEDICE.

Naše vinogradništvo preživlja težke čase, deloma zaradi konkurence, deloma zaradi slabih letin in visokih stroškov pridelovanja. V takih razmerah je gledati, da si pomagamo z bolj-šimi pridelki, s pridelki, ki imajo po svoji kakovosti večjo vrednost. Toda pri nas ravnamo prej nasprotno.

Danes skušajo vinogradniki povsod pridelavati boljše blago, kar se da doseči deloma z boljšimi nasadi, deloma s pravočasno trgatvijo in pravilnim kletarjenjem.

Pri vinu je znano, da se da z odlašanjem trgatve ugodno vplivati na njegovo boljšo sestavo. To se našim ljudem tudi od leta do leta pridiguje in po listih priporoča. Toda vse zastoji. Vzlic vsem tem izkušnjam, ki jih imamo s zgodnjo in pozno trgatvijo, se še zmeraj greši in grozdje prezgodaj potrga. To se je tudi to pot zgodilo. Naravna posledica tega je seveda, da so letošnja vina bolj kislasta in manj vredna. Priznam, da so marsikje take okolnosti, da se ne da odlašati s trgatvijo, toda takih izjem ne smemo delati za pravila. Dejstvo je, da so tudi to pot zgodaj pobrana vina bolj kisla in zato manj vredna kakor pa iz grozdja o pravem času potrganega.

Če hočemo, da bo naše vinogradništvo več neslo, moramo naše vinske pridelke tudi s tem izboljševati, da se s trgatvijo ne prenačimo. Dosedanje izkušnje so pokazale, da se zgodi manj škode, če s trgatvijo malo počakamo kakor narobe, če s trgatvijo hitimo in grozdje prezgodaj potrgamo.

Zgodaj pobrani mošči so imeli letos povprečno 14 % sladkorja, s pozno trgatvijo smo pa pridelali mošče z 18 % sladkorja in tudi več. To je pa tako velika razlika, da se prav močno pozna pri vrednosti mošta in vina!

Naša vina morajo iti v denar, sicer je bolje, da napravimo križ čez to panogo! Slabi uspehi vinogradništva ne smejo zajedati naše kmetije, kakor se to danes tu in tam godi. Pri novih nasadih je na to posebno paziti in izbirati tudi sorte, ki nam jamčijo boljšo kakovost. V Podlehniku na Štajerskem so letos s pozno trgatvijo dosegli mošče, ki so imeli tudi po 22 do 25 % sladkorja, posamezne sorte pa tudi do 34 %! Zato je pa tudi cena ondotnih vin več kot še enkrat tako lepa.

VAŽNO ZA PROSPEH SADJARSTVA.

Kakor se glase poročila, smo v pretekli jeseni izvozili veliko sadja, posebno iz Slovenskih goric in iz mariborske okolice. Nad 800 petnajststonskih vagonov se ga je naložilo samo na postajah Maribor, Pesnica, Št. Ilj in Ptuj. Na milijone so izkúpili naši kmetovalci za prodano sadje po teh krajih. Sigurno bi bil izkupiček pa še večji, da bi bila vsa sadna trgovina bolj urejena. Kakor se sliši, se je prodajalo sadje v konsumnih krajih po 6-50

dinarjev, dočim so prejeli naši sadjerejci samo po 2-50 Din in tudi manj za 1 kg prodanega sadja. Ti uspehi dajo misliti. Če odštejemo stroške prevozne in dela, je razlika v ceni še zmeraj tako velika, da je ne kaže našim kmetovalcem mirno prezreti, ampak se je resno vprašati, ali bi ne kazalo ta lep dobiček, ki so ga imeli razni prekupci, spraviti v lastni žep.

Na razne neprilike in na dobičke, ki jih delajo sadni prekupci na račun in na škodo naših sadjarjev, se je že večkrat opozarjalo, toda žal brez uspeha. Slednjič bo pa le treba, da začnemo resno razmišljati o tem in da vzamemo to kupčijo vendar enkrat v svoje roke.

Kakor se sliši, se je v Mariboru že ustanovila v zadnjem času sadjarska zadruga, ki si je postavila za cilj, da bo organizirala sadno kupčijo v korist naših sadjarjev. To je prav in hvale vredno. Treba pa je, da se tudi naši sadjarji ogrejejo zato ustanovitvi in da se iz lastnega nagiba odzovejo potrebnemu delu, ki ga zahteva taka zadruga. Ne prisiljeni, ampak samovoljno, iz lastne zavednosti in potrebe!

Kakor na Štajerskem tako je treba tudi po drugih naših krajih organizirati sadjarje za sadno kupčijo, da bo več uspeha. Povsod je treba najprej vpliva od zgoraj, da se zganejo naši sadjarji po prizadetih krajih in vaseh in da si podajo roke k skupnemu delu, ki jih čaka pri sadni kupčiji. Od tega ne smemo odnehati, dokler ne dosežemo potrebnega uspeha.

Prav sedaj pozimi, ko je več časa za pouk, bi bilo treba, da se prireajo po sadnih krajih poučni tečaji za sadno kupčijo, na katerih bi bilo obdelati vso potrebno stvarino od obiranja namiznega sadja do sortiranja in vlaganja v zaboje, skratka vse, kar je treba, da se postavimo na lastne noge v sadni trgovini in da se poprimemo te trgovine z združenimi močmi, ne pa posamezno. Doslej so nam prekupci narékovali ceno in odbirali blago. Poslej naj bo drugače. Na Štajerskem imamo danes štiri strokovnjake, ki se pečajo s sadjarstvom in ki bodo tako mnogo storili, da se bo vprašanje sadne trgovine ugodno rešilo. Na delo torej!

Naši pašniki in travniki

Če gledamo naše travnike in pašnike, vidimo poleg res vzorno oskrbovanih tudi še mnogo zanemarjenih, polnih plevela, ki izpodriva in zasenčuje dobre trave in detelje. Posebno vlažni travniki nam dajejo malovredno krmo. In vendar

zarja in pogrinja preko razorov škrlatno bleščavo.

Za zadnjo njivo leži pokopališče z nizko ograjo. Sivi zid se že ruši.

Zarja doseže pokopališče in se vsesa v nagrobnike, da zableste.

Ob novoizkopanem grobu stoji Gropa, napačenja se in muči, na široki pleši se nabira znoj in polzi po nagubanem čelu v razmršeno brado. Sivček hiti, roka trepeče, vendar meče dokaj urno prst in pesek iz jame.

Grob je izkopen. Gropa si oddahne, se opre na lopato in se ozre proti nebu. Posmeje se mu prijazna zarja in mu pogleda v drobne oči, da začuti ščemenje in se skloni.

Tedaj zavpije nekdo pri pokopaliških vratih in ga kliče po imenu. Mihačev hlapec je.

Gropa zleze iz jame in se mu bliža. Hlapec pripoveduje: «Ko je sinoči Jera stražila našega gospodarja, začujemo v sobi tarnanje. Hitel sem pogledat, kaj se je zgodilo, pa najdem Jero na tleh mrtvo. Zadel jo je mrtvoud.»

Hlapec odide, Gropa še vedno stoji na mestu z odprtimi ustmi in strmi za njim. Sam sebi ne verjame, da je res. V prsih čuti, kakor bi ga kdo prebodel s tenko buciko; hudo mu je; počasi se nekoliko umiri, žalost mu zasenči obraz in zamišljen odkreva s pokopališča.

Čez par dni so pokopali Jero. Otožno je bilo Grogovo lice, ko je z nekako nežnostjo

spuščal v jamo svojo mladostno prijateljico.

«Le v jamo ž njo, le v jamo ž njo», je pel drobni pokopališki zvonec in opozarjal Gropa, naj se zasuče pri svojem poslu. Starcu je pa bilo zelo tesno pri srcu in ko je s težavo jamo zagrebel, je potegnil z rokavom preko oči in si obrisal debelo solzo.

Ker se je baš tedaj bližal praznik vseh svetnikov, je imel stavec na pokopališču mnogo posla in je tisto noč kar delal in mislil na pokojno Jero, s katero ga je vezalo prijateljstvo.

Bila je jasna noč. Mlečna mesečina je valovila po grobeh, ki so cveteli v sinjem blestenju, polni prosojnih svetlih rož.

Gropa je pridno delal, vozil beli pesek in čistil pot.

Pa se med delom približa stavec grobu čuvajke Jere, obstoji in se prekriža: Na kupu gramoza sedi Jera ter mu molí desetak:

«Zmagal si, Gropa, prinesla sem ti plačilo.»

Gropa ne misli na stavo, na Jero misli, kateri se plašno približa in se zagleda vanjo. To ni več tista starka sedemdesetletna; mlada je in lepa kakor tedaj, ko jo je prvič videl in se zagledal vanjo za vse življenje. Bela roka mu pontuja denar, smehljajoče iskrene oči ga prijazno in ljubeče gledajo, po rame-nih se ji vzpenjata dve debeli zlati kiti.

Gropa pozabi na strah in na vse, le Jerico vidi, svojo nekdanjo lepo Jerico.

«Jerica, moja Jerica! Pred štiridesetimi leti sem se zagledal vate, ko te je ljubil Janez in te zapustil. Kako rad sem te imel, pa se ti nisem hotel razodeti, saj sva bila oba revčka, oba siromaka. Jerica, še danes te imam rad!»

Ona se nasmehne, spusti desetak, ki zbeži, kakor bi ga odnesel veter, a sama izgine.

Gropa koplje jamo globoko in široko. Sam ne vé, za koga jo koplje, vé pa, da jo mora izkopati.

Pred starcem lebdi samo slika njegove Jerice. Globoko zajema lopata, vedno globlji je jarek pred starcem. V podzavesti ne gleda, kako koplje, tolče s krampom, spodjeda z njim peščeno zemljo in hiti, kolikor more. Ko se mu dozdeva jama dovolj globoka, zleze iz nje. Na izpodkopani strani se mu dozdeva, da ni jama dovolj ravna, z lopato hiti tja, da bi odbil kos plasti, nagne se nad jamo, plast se pod njim vda, stavec zdrči z glavo naprej v globino. Gropa spozna, da je nekoliko pod-sut, dvigniti se hoče, pa čuti, da mu za vratom lije curkoma kri. Kmalu ga jame zapuščati zavest, spet se mu bliža Jera, lahno pristopi k njemu, vsa lepa in mlada ter ga objame. Blažen smeh mu zaigra okrog ust in Gropa obleži mrtev.

Zjutraj so ga našli in ga zagrebeli v jamo, ki si jo je izkopal sam, tik groba njegove ljubljene Jerice.

Gustav Strniša.

so poskusi v drugih državah pokazali, da se dá s pravičnim in polnim gnojenjem nele povečati donos takih travnikov, temveč se tudi izboljša in zgosti ruša.

Seveda, je treba poleg priljubljene Thomasove žlindre dati tudi kalijeve soli, apnenega dušika in apna. Gnojnica je sicer tudi zelo dobra; pač pa moramo poleg gnojnice vedno apniti, ker gnojnica močno razapnuje zemljo. Ker navadno doslej nismo apnili travnikov, smo pospešili z gnojnico le bohotnejšo rast raznih ničvrednih zelišč in plevela.

Opazilo se pa je, da rase tak plevel le v zrahljani ruši, dočim ne ljubi zbite zemlje. Zaradi tega popasejo v Nemčiji zgodaj pomladi, ko pričnejo črešnje cvesti, vse travnike, da živina v zimi narahljano rušo utrdi. Priporočati bi bilo tako zgodnjo pašo posebno za prihodnjo pomlad, ko bo nastopilo zaradi letošnje suše veliko pomanjkanje krme, ker bomo tako skrbeli obenem tudi za bogat, kakovostno boljši pridelek. K.

Tedenski tržni pregled

ZITO. Cene pšenici in moki malo popustile. Na ljubljanski blagovni borzi so bile 7. t. m. naslednje cene (za 100 kg. postavljeno na slovensko postajo): pšenica: baška 282-50 do 285 Din; rž: baška 295 do 297-50 Din; turščica: baška, umetno sušena 310 Din; ječmen: baški 315-50 do 320 Din.

ZIVINA. Na zadnjem ljubljanskem sejmu so bile za kilogram žive teže naslednje cene: voli I. 8-50 Din; II. 7-50 Din; III. 6-50 Din; krave, debele 5 do 6 Din, krave klobasarice 3 do 3-50 Din; teleta 10 do 11 Din.

HMELJ. V Žatcu (Češkoslovaška) je bilo tudi v zadnjem tednu pred novim letom povpraševanje precej živahno. Glede na velik promet v decembru so se zaloge ponovno skrčile. Cene srednjemu žateškemu hmelju so se okrepile na 1600 do 1650 češkoslovaških kron za 50 kg. prvo vrstni hmelj pa se je trgoval nespremenjeno po 1700 do 1850 češkoslovaških kron. Razpoloženje je ostalo dalje čvrsto.

Cene tujemu denarju

Na zagrebški borzi se je dobilo zadnje dni v valutah:

1 dolar za 56-40 do 56-60 Din;

v devizah 7. t. m.:

100 avstrijskih šilingov za 799-60 do 802-60 dinarjev;

100 nemških mark za 1352-50 do 1355-50 Din;

100 madžarskih pengov za 990-50 do 993-50 dinarjev;

100 italijanskih lir za 296-83 do 298-83 Din;

1 dolar za 56-68 do 56-88 Din;

100 češkoslovaških kron za 168-15 do 168-95 dinarjev.

Kratke vesti

== Priglasitev zasebnih žrebcev k licenciranju v mariborski oblasti. Na podstavi zakonitih predpisov o licenciranju žrebcev razglasa mariborski viliki župan, da morajo lastniki žrebcev, ki nameravajo v prihodnji plemenitni dobi spuščati svoje žrebce za plemenitev tujih kobil, priglasiti te žrebce najpozneje do 20. t. m. pri onem sreskem poglavarju (mestnem magistratu), v čigar okolišju se nahaja. Pri priglasitvi, ki se vrši pismeno ali ustno, se mora obenem naznaniti: 1. ime, priimek in bivališče lastnika; 2. pasma in rod, starost in barva kakor tudi kraj, v katerem stoji žrebec. Opozarja se, da se za žrebce polnokrvnih pasem pod štirimi leti in za mrzlokrvne žrebce pod tremi leti splošno ne dajejo dovoljenja za spuščanje. Kje in kdaj bo pregledovala komisija priglašene žrebce in dajala licence, se bo javilo.

DOMAČE NOVOSTI

* **Nj. Vel. kralj prevzel pokroviteljstvo prirediteljstva Ljubljanskega velesejma.** Pokroviteljstvo letošnjih prireditev Ljubljanskega velesejma od 30. maja do 9. junija in od 31. avgusta do 9. septembra je blagohotno prevzel Nj. Vel. kralj Aleksander I. S tem činom je naš ljubljani vladar zopet pokazal, kako mu je procvit našega narodnega gospodarstva pri srcu in kako živo se zanima za gospodarske dogodke.

* **Rojstni dan Nj. Vel. kraljice Marije** se je proslavil včeraj svečano po vsej državi. V Ljubljani so bile razobešene državne in narodne zastave. V stolnici sv. Nikolaja v Ljubljani je bila svečana služba božja z zahvalno pesmijo. Službe božje so se med drugimi udeležili odlični zastopniki civilnih in vojaških oblastev.

* **Finančni direktor dr. Povalej na novem mestu.** Finančni direktor za Slovenijo g. dr. Josip Povalej je v Ljubljani nastopil svoje mesto ter prevzel posle od bivšega finančnega delegata g. dr. I. Rupnika.

* **Ustanovitev katastrskih uprav.** 5. t. m. so bile ukinjene vse obstoječe sreske katastrske uprave, katastrske evidence in sekcije za vzdrževanje katastra. Njihove agende so prišle v pristojnost katastrskih uprav, ki so bile na novo ustanovljene. V območju ljubljanske finančne direkcije so bile ustanovljene katastrske uprave s sedežem v Ljubljani za območje davčnih uprav v Ljubljani-mestu, Ljubljani srezu, Kamniku, Litiji in Logatcu, v Novem mestu za območje uprav v Novem mestu in Črnomlju, v Kranju za območje davčnih uprav v Kranju, Radovljici in Škofji Loki, v Kočevju za davčno upravo v Kočevju, v Brežicah za območje davčnih uprav v Celju, Laškem, Konjicah in Šmarju pri Jelšah, v Slovenjgradcu za območje davčnih uprav v Slovenjgradcu, v Prevaljah in v Gornjem gradu, v Mariboru za območje davčnih uprav v Mariboru in Slovenski Bistrici, v Ptujju za območje davčnih uprav v Murski Soboti in Dolnji Lendavi.

* **Čenjenim dopisnikom!** Pišite vedno po eni strani in razločno! Radi bi imeli dopisnike iz vseh krajev Slovenije, zato pozivamo naše naročnike, da nam sporočajo čim več domačih dogodkov, osebne napade in politiko pa opuščajte, ker mi tu ne moremo kontrolirati resničnost takih dopisov, a tiskovni zakon je strog!

* **Španska bolezen se pričinja tudi v naši državi.** Kakor javljajo iz Zagreba, je tam že prijavljenih več obolenj za špansko boleznijo (gripo), ki je v Nemčiji in Avstriji že zelo razširjena. Najboljše mere proti širjenju te bolezni so: snaga (pogosto umivanje rok po možnosti s kakšnim razkuževalnim pridatkom), izogibanje se prostorov, kjer se shaja mnogo ljudi, paziti na to, da kdo ne kiha ali kašlja v vas.

* **Naročnina na »Skovirja« zelo znižana.** S prvo letošnjo številko šaljivega ljubljanskega 14dnevnik, ki bo izšla v soboto, se naročnina zniža od 15 na 10 Din četrtletno. V prosti prodaji bo stala posamezna številka namesto dosedanjih 3 odsej le dva Din. »Skovir« bo izhajal dalje na 16 straneh z zelo pestro vsebino. Naročite se!

* **Informativni oddenek Ljubljanskega velesejma** dobiva dan za dnem nešteto vprašanj glede dobave in nakupa tega ali drugega blaga. V svojih odgovorih in nasvetih se uprava naravno v prvi vrsti ozira na razstavljalce Ljubljanskega velesejma. Da pa bo mogoče interesantom čim

Kože divjačine

so narodno premoženje, najdražje plačuje zajce, povhe, lisice itd.

P. SEMKO, LJUBLJANA
MIKLOŠICEVA CESTA. 21

točneje postreči, so vsi sodelavci Ljubljanskega velesejma tem potom naprošeni, da pošljejo uradu velesejma svoje cenike, kataloge, letake itd. vsaj v treh, če ne v več izvodih, in v bodoče naznanjajo tudi vse bistvene izpremembe v podjetju k tem izdajam. Tako bo urad vedno točno informiran in bo mogel ustrezati vsem vprašanjem. Pri splošno informativnih dopisih je treba priložiti znamke za odgovor.

* **Poskus umora in samomor.** Iz Runča nam pišejo: V preteklem tednu je na Malih vinah pri Sv. Tomažu ustrelil s samokresom Vinko Kumer, posestnikov sin iz Runča, skozi okno v hiši se nahajajočo Miliko Cizerlovo. V mnenju, da je žrtev zadeta, je samokres naperil sebi v glavo in sprožil. Sebe je smrtnonevarno ranil, dočim je dobila Cizerlova le lahko rano na glavi. Njo je ustrelil baje zato, ker mu ni hotela vračati ljubezni. Kumerja so spravili v bolnico križniškega reda v Ormož. Na okrevanje ni misliti, ker ima kroglo v glavi.

* **Loveem v uvaževanje!** Pod pritiskom težkih gospodarskih razmer je nastopilo znatno zmanjšanje kupne moči ljudstva. Izvzeti tudi nismo mi lovci. Treba je gledati na vsako paro. Zato je hvale vredno, da se nam hoče v teh težkih časih pomagati in da uprava Ljubljanskega velesejma roko v roki z Lovsko zadruzo tudi letos prireja kožni sejem. Ta bo v prostorih Ljubljanskega velesejma 21. t. m. Težko nam je bilo delati prej, ko smo zaradi nezadostnega smisla za organizacijo prodajali razkropljeni po vsej državi svoj pridelek za ceno, ki so nam jo diktirali drugi, in ko so nas izrabljali razni prekupeci, dobro zavedajoči se svoje premoči napram nam poedincem. Težko bi nam bilo posameznikom tudi danes, ko je kupna moč konzumenta tako padla. Ali blaga sploh ne bi oddali ali pa za neprimerno ceno v našo izgubo. Naša rešitev je baš v organiziranem kožnem sejmu in edinole tu. Kar nas je, vsi pošljimo svoje blago na to organizirano prodajo, na kožni sejem v Ljubljano. Nihče naj ne cepi vrst, zavedajmo se, da je na nas samih odvisna naša usoda. Pokažimo, da smo tudi mi stanovsko zavedni, proč s predsodki, ki so že marsikomu bili vzrok propada. Toliko časa boš zastoj trkal na vrata boljšega obstoja, dokler ne boš spoznal, da je le v skupnem nastopu rešitev. Zato pošljite vsi svoje blago čimprej v Ljubljano. Vsa navodila dobite na zahtevo brezplačno z obratno pošto od urada Ljubljanskega velesejma, oddetek »Divja koža«. Blago se sprejema do 19. t. m.

* **Smrt uglednega moža v Mojstrani.** Te dni je umrl po dolgotrajni bolezni g. Josip Jerele, zasebnik v Mojstrani. Pokojnik je bil pred vojno v Mojstrani eden najagilnejših bojnikov za narodno in napredno stvar. Bil je soustanovitelj domačega Sokola, njegov prvi podstarosta ter marljiv odbornik gasilnega društva. Težko bolezen si je nakopal v vojni dobi, na katere posledice je popolnoma izgubil vid ter je ohromel po vsem telesu, da ni mogel več zapustiti postelje. Na zadnji poti so ga spremili Sokoli, gasilni društvi iz Mojstrane in Dovjega ter dolga vrsta domačega prebivalstva. Naj bo blagemu možu gorenjska zemljica lahka!

* **Smrt starega možaka.** Ob prihodu novega leta so pokopali na svetogorskem pokopališču 91 let starega Janeza Brēna, znano kmečko korenino iz Roviš pod Sveto goro. Blag mu spomin!

* **Mraz je začel precej pritiskati,** odkar je padel sneg. Kmetje so snežne odeje veseli, da se bo pod njo zemlja malo odpočila. Tudi les se da lahko spravljati sedaj, ko sani dobro tečejo.

* **Naši rojaki v Ameriki.** V kraju Illinois je umrl Jožef Kaplan. Pokojni je bil doma iz Do-

Slivovko, pelinovec, brinjevec, rum in hruševac

si lahko napravite z našimi esencami. Steklenica za napravo 4 do 5 litrov žganja stane samo 20 Din, po pošti 32 Din. — Točno navodilo priloženo.

Drogerija A. KANC sinova, Ljubljana
Židovska ulica šte. 1. 265

Kupujemo brinjevo olje.

berniške vasi, fara Verbovec. Podlegel je pljučnici. Star je bil šele 46 let. V Ameriki je zapustil ženo, v starem kraju pa žalujejo za njim roditelji. — Jakoba Pluta v Partervillu, Kalifornija, so pred božičnimi prazniki posetili tatovi in mu odnesli 75 puranov. Toda to jim ni bilo dovolj, zakaj drugi dan so mu ukradli še ostalih 45 puranov. — V okraju Oakdale je umrl Janez Mivec. Pokojnik, ki je bil star 42 let, je zapustil v Ameriki ženo in pet nepreskrbljenih otročičev, v domovini pa žaluje za njim 80 let star oče. — V Los Angelesu je umrl Slovenec Jakob Jerman. — V Norwalku se je pripetila težka avtomobilska nesreča, čije žrtev je postal Josip Tičar. Avtomobil, ki je treščil vanj, ga je vrgel s tako silo ob pločnik, da si je siromak prebil lobanjo, zlomil desno roko, izbil več zob in pri padcu odgriznil kos jezika. Prepeljali so ga takoj v bolnico, kjer je poškodbam najbrž podlegel.

* **Koliko se je v Kranju pojedlo mesa.** V mestni klavnici v Kranju je bilo zaklanih 850 goved, 768 telet, 1095 svinj, 4 komadi drobnice in 22 kozličev. Uvoženih je bilo v mesto 310 telet, 44 svinj, 36 komadov drobnice, 14 kozličev ter 22.665 kg raznega mesa in slanice.

* **Ukinjenje internata v Pasteurjevem zavodu v Celju.** Z odlokom ministra za narodno zdravje se ukinja v Celju Pasteurjev zavod kot internat. Na steklini obolele in od steklih psov težje poškodovane osebe se bodo odslej zdravile v oblastnih bolnicah.

* **Gradnja novega mostu na Jesenicah.** Te dni se je mudila na Jesenicah komisija, ki je proučila načrte za gradbo novega mostu čez Savo. Zgrajen bo na mestu dosedanjega, ki spaja vas Savo in Kurjo vas. Novi most bo zgrajen iz železobetona ter so vsa dela proračunana na 800.000 Din. Isti dan je omenjena komisija pregledala most preko potoka Jesenice na cesti, ki vodi v Plevški Rovt, ter ugotovila, da je nujno potrebno tu li tu zgraditi nov železobetonski most. Gradba obeh mostov se bo pričela pomlad.

* **Smrt očeta in sina v enem tednu.** Nedavno je umrl na Hrušici pri Jesenicah po dolgi bolezni v starosti 36 let g. Anton Razinger, dolgoletni železniški uslužbenec na Jesenicah. Zapustil je v največji bedi žalujočo vdovo s štirimi malimi otročiči. To nedeljo pa je sledil svojemu edincu njegov oče 83letni starouporojenec gosp. Anton Razinger, stanujoč istotako na Hrušici. Oba sta bila priljubljena moža na Jesenicah. Živeča sta zadnja leta v velikem pomanjkanju. Naj bo blagima pokojnikoma domača zemlja lahka. Težko prizadetim preostalim pa naše iskreno sožalje.

* **Požar v Pesnici.** V Pesnici nad Mariborom je iz neznanih vzrokov nastal požar v skladišču mariborske tvrdke Birgmayr. Zgorela je velika zaloga sena, vredna okoli 400.000 Din. Velik del škode je krit z zavarovalnino. Tej tvrdki je želelani zgorelo skladišče v Mariboru in tudi v zimskem času.

* **Pregled izdanih in izbranih obrti v Mariboru leta 1928.** V letu 1928. sta bili prijavljeni v Mariboru 202 obrti, in sicer: 130 prostih, 55 rokodelskih in 17 koncesioniranih obrti. Koncesije so bile izdane naslednje: 1 knjigotiskarska, 1 koncesija za pr-dajo umetnih oljnotiskanih slik, 5 za prevažanje oseb z avtomobilom, 1 izvožek, po ena koncesija za starinarstvo, za prodajo strupov in za izdelovanje sodavice, 3 koncesije za posredovanje pri nakupu in prodaji nepremičnin, po ena koncesija za koncertni biro, za informacijsko pisarno v svrbo dajanja pojasnil o kreditnih razmerah firm ter za zasebno kuhinjo. Izbranih pa je bilo 96 obrti, in sicer: 71 prostih, 21 rokodelskih in 4 koncesionirane obrti.

* **Samomor mladega para v Mariboru.** V nekem mariborskem hotelu sta se ustrelila natakar Karel Lukač in 20letno lepo dekle Ana Žužjeva. Zaljubljenca sta šla v smrt, ker nista imela denarja, da bi se poročila.

* **Smrt na železniški progi.** Blizu Save je po nesreči letel vlak zgrabila 50letnega železniškega mojstra Jožefa Renka s Količice in ga vrgla ob železniško ograjo, da je nesrečnik kmalu podlegel hudim poškodbam.

* **Dve železniški nesreči.** Na postaji Videm-Krško sta se iztirila dva vagona pri premikanju tovornega vlaka. Škoda ni velika. — Nedaleč od dolenskega kolodvora v Ljubljani je trčil vlak v voz s hlodi, ki je zavozil na progo pri prelazu in ni mogel speljati. Živino je voznik še pravočasno spregel. Lokomotiva je voz popolnoma razbila. Lastnik voza, lesni trgovec g. Šuštar trpi precejšnjo škodo. Nesrečo je pripisati zgolj nesrečnemu naključju.

* **Aretacija nevarnega vlomilca.** Na zadnji dan v preteklem letu je bil aretiran Ivan Javornik v Kranju, 24letni vlomilec, ki je bil že pred novomeškim okrožnim sodiščem obsojen zaradi tatvine. Javornik se je potikal okrog pod napčnim imenom, zadnji mesec pa je dobil delo pri podjetju Slograd, ki gradi tovarno na Gaštelju. Javornika so odvedli v Novo mesto, kjer bo moral presedeti še staro kazen.

* **Umor pri Sv. Juriju pod Kumom.** Med prebivalstvom v okolici Kuma se je te dni raznesla novica, da so našli v Brišah pod Kumom ustreljenega 50letnega užitkarja Benedikta Bregarja. Pokojnik, doma iz Savinjske doline, je delal pred več leti pri rudniku v Trbovljah. Tam se je seznanil z vdovo Verberškovo, posestnico iz Briš pod Kumom, in se kmalu nato poročil z njo. Verberškova je imela iz prvega zakona hčerko. Kakor pripovedujejo ljudje, Bregarjev zakon z Verberškovo ni bil posebno srečen. Ko je bil Bregar upokojen in se je preselil iz Trbovelj v Briše, je izročil posestvo hčerki, sam pa si je izgovoril hrano in kot v mali hišici poleg domačije. Na hčerino posestvo se je nato priženil Janez Kaljeb iz Šklendrovca. Zaradi nevzdržnih družinskih razmer je odpotoval pred štirimi leti v Francijo in se od takrat ni več oglašil. Doma sta pričeli gospodariti mati in hčerka, in to tako, da se je moral Bregar zavarovati za izgovorjeno užitek, kar je še poslabšalo že itak slabe odnose med njim, ženo in pastorko. Često je prišlo do tako ostrih nastopov, da je hodil Bregar k sosedom na dnino ter je doma le še prenočeval. V božičnih praznikih je ostal Bregar doma. Sosedje so ga videli, ko je nosil na sveti dan vodo, potrebno za kosilo, ki si ga je kupal sam. Ponoči je nenadoma počil strel, ki so ga sosedje dobro čuli. Takisto tudi Bregarjeva žena in njena hčerka, ki pa sta mislili, kakor sta izjavili pri zaslišanju, da strelja kdo zunaj hiše divjačino. Minilo je več dni, a Bregarja še ni bilo na spregled. Po desetih dneh pa se je ljudem le preveč čudno zazdelo, da ni o Bregarju ne duha ne sluha. Odšli so k njegovi hišici in, ker je bila ta zaprta, so stopili k oknu. Nudil se jim je strašen prizor: Bregar je ležal vznak za vratmi v mlaki strjene krvi. O krvavem dogodku obveščeni orožniki iz Radeč so takoj uvedli obširno preiskavo, da izsledijo morileca. Sodna obdukcija, ki se je vršila predzadnjo sredo na Bregarjevem domu, je ugotovila, da je bil Bregar ustreljen s puško skozi okno. Kroglja ga je zadela zadaj pod tiličnikom in spredaj izstopila. Komisija je tudi ugotovila, da je Bregar v usodnem trenutku pisal za mizo ob postelji. Ko ga je zadel strel, je še vstal in se nato zvrnil po tleh. Skoro nerazumljivo je, zakaj nista šli Bregarjeva žena in njena hčerka, ki je v zadnjem času postala nosna, pogledat, kaj je z Bregarjem, ko se ni ves teden pokazal. Preiskava se vrši dalje in je upati, da bo morilec kmalu v rokah pravice.

* **Strel v trebuh.** Na novega leta dan je Franc Dolenc v Goricah pri Pragerskem brez vsakega povoda s puško ustrelil 22letnega Janeza Napata, ki ga je strel pogodil v trebuh. Ranjenca so odpeljali v mariborsko bolnico.

* **Prijet potepin.** Celjska policija je prijela te dni jedva 16letnega brezposelnega delavca Miroslava Sankoviča, rojenega v Trstu in pristojnega v Krtino pri Domžalah, ker se je brez vsakih sredstev potikal dva dni po Celju. Pri njem so našli prisilni potni list, izdan od mariborske policije, po katerem bi bil moral Sankovič peš odpotovati v svojo domovinsko občino, česar pa mladi postopač ni storil.

* **Umora zagreškega branjevca Škorjanca** osumljeni delavec Vekoslav Štok je bil izroč

zagrebškemu sodišču. Štok je pri aretaciji priznal umor, a ga je potem zopet preklcal. Medtem je zagrebška policija ugotovila, da Štok v času zločina ni bil v Ljubljani, kakor je trdil. Policija je vodila preiskavo dalje ter je ugotovila nekatere obremenjevalne okolnosti. Med dokaznim materialom, ki ga je policija izročila sodišču, se nahaja tudi sekira, s katero je bil umorjen stari Škorjanec. Sekiro so našli v starčevi baraki. Policija je spočetka mislila, da je sekira Škorjančeva. Preiskava pa je ugotovila, da je Štok sekiro prinesel sam v barako, in sicer jo je vzel svojemu bratu. Policija smatra okolnost s sekiro za nov dokaz, da je Štok res morilec Škorjanca.

* **Dva izprijenja.** Celjski policiji sta padla v roke dva mlada, pokvarjena dolgoprstnika. Prvi je leta 1906. v Dolu pri Hrastniku rojeni Josip Kotnik, brezposelni delavec brez stalnega bivališča, zaradi raznih prestopkov že večkrat kaznovan. Na policiji je izjavil, da je pred tremi meseci odpotoval skrivaj brez dokumentov preko Jesenic v Nemčijo, kjer je obiskal skoro vsa večja mesta, kakor Düsseldorf, Frankfurt, Stuttgart, Köln in druga. Ker mu je prišla v Nemčiji kmalu tenka prešči, se je vrnil preko Innsbrucka v Avstrijo in baje poiskal delo v neki opekarni v Feldkirchenu, prihranil nekaj denarja in odšel v Beljak, kjer je zamenjal prihranke v šilingih v 1200 Din. Denar je skril, nakar je bil odgonskim potom poslan preko Jesenic v našo državo. Pri njem je našla policija 1020 Din denarja. Drugi ptiček, ki je bil aretiran s Kotnikom, je Anton Mihelič, rojen 1909. v Novem Kotu, občina Draga pri Kočevju, z istim poklicem in bivališčem, kakor njegov pajdaš. Ta je pobegnil dva dni pred Božičem brez potnega lista v Celovec, odkoder pa je bil odposlan nazaj v Jugoslavijo. Mihelič je priznal, da se je seznanil s Kotnikom šele v Kamniku, nakar sta jo skupaj mahnila preko hribov in dolin v Gornjo Savinjsko dolino. V okolici Nazarij sta na Silvestrovo prenočevala pri nekem samotnem kmetu, ki jima je iz usmiljenja poslal na topli peči. Ponoči sta ukradla iz kmetovega suknjiča 2200 Din gotovine in si jo bratsko razdelila. Zjutraj sta še kmetu voščila veselo in srečno novo leto in jo popihala. Pri Miheliču so našli pri telesni preiskavi le 51 Din, pozneje pa še za usnjatim robom znotraj klobuka 1000dinarski bankovec. Najbrž sta mlada lopova izvršila še več drznih tatvin, kar pa bo ugotovila uvedena preiskava.

ZDRAVSTVO

KROMPIR IN ŠKRLATICA.

Kakor vse druge nalezljive bolezni, nastopa tudi škrlatica, ta morilka naše dece, v nekaterih letih močnejše, v drugih slabše. Vestna opazovanja zdravnikov širom sveta so ugotovila, da se sklada porast obolenj za škrlatico z obilnimi krompirjevimi letinami. Slabe krompirjeve letine — malo škrlatice. V Orijentu, kjer ne goje krompirja, je tudi škrlatica neznana.

Pričela so se razmišljanja in razglabljanja, odkod ta pojav. Nekaj znanstvenikov je smatralo za vzrok strup solanin, ki se nahaja v krompirju, posebno v njegovih cimah, da ta strup slabi telo in napravi ugodna tla za škrlatico. Drugi niso bili zadovoljni s to domnevo. Opazili so mnogo raznovrstnih bakterij (klic) na krompirjevem olupu, med njimi imajo morda tudi povzročitelji škrlatice svoje bivališče, kakor n. pr. prezimuje žitna snet na česminu. Ker ni bilo za vse to dovolj dokazov, se je smatralo, da je pač neka posebnost krompirja, kot hraniva sploh, da so otroci, ki ga uživajo malo odporni proti škrlatici. Tako je ostalo to silno važno vprašanje ob kopici boljnih ali slabših domnev nerečeno.

Tu pa je priskočila zdravniški znanosti na pomoč kmetijska veda. Ta je kemično pregledovala krompir raznih letin in je dognala, da so pridelki bogatih let bogatejši na vodi in staničini ter revnejši na kaliju in apnu kakor krompir slabih letin. In to je čisto naravno, saj je v njivi pri današnjem pičlem gnojenju in obilnem izkoriščanju

komaj za navadno množino pridelka dovolj teh snovi v raztopljeni obliki na razpolago. Čim obilnejši je pridelek, tem manj je sorazmerno kalija, apna itd. v posameznih gomoljih. Če pomislimo, da tvori krompir vsaj polovico naše hrane, uvidimo, kaj znači izpad gotovih neobhodno potrebnih snovi v hrani za naše telo. Posebno pri rastočih otrocih, kjer se rabi mnogo teh snovi za novo graditev telesa in ne le za vsakdanjo obrabo kakor pri dospelih, je pomanjkanje takega pomena, da telo oslabi in se ne more upirati navalu bolezenskih klic. Pomanjkanju apna in kalija v hrani je pripisovati tudi vedno poželjenje po jedi, čeprav so otroci siti, kar pogosto opazimo in smatramo za razvajenost.

Kako pa bomo preprečili navale škrlatice ob obilnih krompirjevih letinah sedaj, ko vemo, odkod prihaja. Najuspešnejša obramba bi bila zadostna pognojitev z apnenimi in kalijevimi gnojili nujam, kjer mislimo saditi krompir. Tako gnojenje je obenem velikega pomena za kmetovalca samega. Saj bo pridelal s pomočjo teh gnojil ne le pri obilnih letinah mnogo prvovrstnega blaga, ki ne bo gnilo, temveč bo imel obilne pridelke tudi v času sicer slabih letin. Kaj to znači, ve vsak razsoden človek in tudi kmetovalci že upoštevajo v veliki meri, saj poraba umetnih gnojil leto za letom stalno narašča.

Dokler se pa še taka umna naravna obramba proti škrlatici in drugim nalezljivim boleznim potom naprednega kmetijstva splošno ne uveljavi, pa dajajo poleg izdatne (ne preobile) hrane otrokom, če se pokaže v kraju škrlatica, trikrat na dan med jedjo po eden do dva grama (po starosti) apnove soli, ki ji pravimo Calcium chloratum (kalcium kloratum) v oblatnih kapsulah kakih deset dni zapored. Sredstvo je poceni in neškodljivo, le slab okus ima, zato se daje v oblatih. Telo se bo na ta način okrepilo in otroci ostanejo zdravi. I. K.

Ljudsko vseučilišče

Hranila in njihova redilna vrednost

Sadje, zelenjava, sočivje, krompir, mleko.

V enem člankov, kjer smo govorili o hranilih vobče, smo rekli, da mora vsebovati hrana, ki jo ljudje uživajo, v glavnem vodo, beljakovine, ogljikove vodane, tolišče, rudninske snovi in vitamine.

V naslednjih vrstah hočemo obravnavati posamezna hranila in označiti njihovo redilno vrednost z ozirom na zgoraj navedene sestavine. Pri tem upamo, da bomo odstranili marsikako napačno mnenje, ki je razširjeno med ljudmi glede redilnosti posameznih hranil. Zamenjavamo radi okus hranila z njegovo hranilno vrednostjo, kar nas zavede večkrat v hude pedsodke.

Na prvem mestu naj navedemo sadje, ki se mu dela jako pogosto krivica! Sadje smatrajo mnogi bolj za priboljšek kot za pravo hrano. Kljub temu pa ima sadje v marsičem več človeškemu telesu koristnih in prepotrebnih snovi v sebi kakor druga hranila. Važnost sadja in zelenjave ni toliko v beljakovinah kolikor v obilni zalogi vitaminov in redilnih soli, natrona in apnenca, ki sta v drugih hranilih v jako pičli meri zastopana.

Da pa bo sadje telesu res koristno, ga moramo dobro prežvečiti, kajti slabo prežvečeno in pa nezrelo sadje povzroča želodčne in črevesne katarje. Najbolj zdravo je domače sadje, ki ga niso mnogo prijemali v roke. Tudi moramo uživati sadje z lupino vred, ker je baš v tej največ koristnih snovi.

Kuhano sadje ima le malo vitaminov, ker se vitamini s kuhanjem uničijo.

Jabolka vplivajo zdravilno na slabokrvne, ker vsebujejo železo. Breskve in marelice so najokusnejše sadje, ki pospešuje delovanje jeter. Tudi češnje so jako zdrave; priporočajo jih slabokrvnim in bledim ljudem. Grozdje učinkuje ugodno na bledico, skrofulozo in vpliva pomirjevalno na živčno oslabelost. Tako bi lahko navedli

Žrebanje državne razredne loterije I. razred se bo vršilo dne 15. januarja

In ne, kakor je bilo pomotoma javljeno, dne 7. januarja

Zunanji naročniki kakor tudi tukajšnji interesi imajo torej še priliko, si nakupiti teh srečonosnih papirjev. Naše srečke se dobijo:

v Ljubljani:
oglasni oddelek „Jutra“, Prešernova ulica 4
in ekspozitura „Jutra“ v Šiški.

v Mariboru:
podružnica „Jutra“
Aleksandrova c. 13.

v Celju:
podružnica „Jutra“
Kocenova ulica 2.

o vsaki vrsti sadja prednosti, ki jih imajo ta hranila.

Kakor sadje, tako je tudi zelenjava ogromnega pomena kot hranivo. Zelenjava je zdrava in dragocena jed, ker je polna vitaminov in redilnih snovi, ki jih druga hranila nimajo.

Sočivje: grah, fižol, leča, bob imajo polno beljakovin. Kdor vživa sočivje, mu ni treba mesa, ker ga sočivje popolnoma nadomešča in celo nadkriljuje.

Krompir spada med najvažnejša hranila. Nima sicer mnogo beljakovin (dva odstotka), tudi sladkornin ima manj kakor žito, tolišče pa sploh nima, vendar bi ljudje danes težko živeli brez krompirja, ker ga lahko pridelujemo tudi v krajih, kjer ne uspeva več žito. Poskusi so celo dognali, da se da izhajati samo s krompirjem, ne da bi telo trpelo. Krompirjeve beljakovine so sicer malenkostne, a zato jako popolne; zato se človek krompirja skoraj nikdar ne preobije. Da pa se mu redilne snovi ne poizgube, ga je treba kuhati v olupkih in potem pripraviti, kakor pač komu bolje prija.

Mleko vsebuje vse redilne snovi, ki so potrebne človeku za rast, zlasti ob času, ko se najbolj razvija. Poleg beljakovin in sladkorja je presno mleko posebno bogato z vitamini. Mleko je dragoceno zlasti radi tega, ker so vse redilne snovi v njem jako lahko prebavne; zato je ta hrana za dojenčke, bolnike in stare ljudi. S kuhanjem se uniči večji del vitaminov. Pri tem trpi tudi prebavnost mleka. Zato uživajmo če le mogoče presno mleko, le paziti moramo, da ne boleha krave na jetiki ali kateri drugi živalski kugi. Dojenčkom prija bolj kozje mleko nego kravje, ker je po sestavinah bolj podobno ženskemu mleku.

Nesnažnost pri molži in shranjevanju daje mleku neprijeten duh in povzroča hitro razkrajanje.

Kislo mleko je prijetno in zdravo. Pred uporabo ga je treba dobro stolči, da se tolišča in sesirjeni kosi med seboj pomešajo. En liter kislega mleka ima enako hranilno vrednost kakor štiri jajca ali dobra četrt kilograma mesa. O tem bomo še pisali.

Ljubezen do bližnjega

Predstavlajte si najmrzlejši dan, ki ste ga sploh kdaj doživeli. Ledenomrzli piš je podil drobni sneg, silil skozi vse špranje v hiše, tulil v dimnikih ter stresal okna in vrata.

Na prostrani nižini grofije Lincoln stojita dve osamljeni koči ob močvirju, ki je priljubljeno pribežališče divjih rac.

Bilo je nekaj dni pred božičem. V eni teh koč je sedela stara ženska pred ognjiščem in predla. Ogenj je polagoma pojema in le tu in tam je sisknil visok zubel iz žerjavice ter rdeče osvetlil borno bivališče. Prostor bi bil teman, če ne bi polna luna razlivala svoje hladne modrikaste luči skozi okna.

Obe koči sa stali daleč proč od ceste in vsakega človeškega bivališča. Zato se je ženska zelo začudila, ko je pri vrtenju niti in pevanju stare pesmi nenadoma slišala trkanje na vrata.

Udarci so odmevali glasno in nestrpno: to ni bilo navadno trkanje sosedov iz druge koč. Vrata so bila zaprta z zapahom in stara ženska

je vstala, drsela do okna, pogledala ven in videla drgetajočega mladega človeka.

«Potepuhov ne sprejemamo tukaj!» je zaklicala ter se spet vrnila k ognju. Toda mladenič zunaj ni odnehal, pritiskal je na kljuko in glasno prosil naj ga pusti v koč. Čula je, kako si je drgnl čevlje ob prag in se zelo čudila njegovi predrznosti. Ponovno je stopila k oknu ter ga prav previdnost malo odprla.

«Ljuba žena,» je dejal tujec, «prosim samo prostorčka pri ognju.»

«Ne,» se je glasil odgovor, «beračem tu ne odpiramo.»

Na te neprijazne besede se je mladenič naglo obrnil in odšel. Gazil je po globokem snegu proti drugi koči. Izgledala je prav tako revna kakor prva in ko je pritisnil na kljuko, je opazil, da so tudi ta vrata zaprta z zapahom. Obupan je potrkal nanje, toda roka mu je bila od mraza tako premrla, da je svoje slabo trkanje komaj sam slišal. Zato je potrkal znova.

Lojeva sveča je gorela v koči in lepa, črnolasa žena je sedela pri ognjišču. Otrok ji je spal v naročju in dremala je. Pri tretjem trkanju je vstala, zavila dete v predpasnik, odpahnila vrata, jih malo odprla ter vprašala, česa želi.

«Dobra žena,» je dejal mladenič, «po nesreči sem padel v vodo v tej mrzli noči in tako sem premražen, da komaj prestavljam noge.»

Ženska ga je resno pogledala, potem pa je vzdihnila.

«Vstopite,» je dejala, podobni ste mojemu Jemu. Najprej sem mislila, da prihaja on z morja domov, da z nami prebije božične praznike.»

Mladenič je stopal za njo skozi vežo in je kar šklepetal z zobmi od mraza. Saj ni bilo čuda, njegova obleka je bila popolnoma premočena, tako da je kar kapljalo z nje na tla.

«Sedite sem k ognju,» mu je dejala žena. «Tako šklepetate z zobmi, da tega kar ne morem poslušati.»

Ogledala si ga je natančneje in opazila, da je še deček, komaj šestnajst let star, in njeno materinsko srce je bilo ganjeno.

«Kaj pa ste delali tu?»

«Streljal sem divje race,» je odvrnil dečko.

«A, vi ste eden dečkov lovskega čuvaja?» je dejala žena, potem pa, ko je videla, da je njegov pogled padel na kruh in slanino na mizi, je nadaljevala:

«Moj mož se je zelo zakasnil danes zvečer, toda dobro došli ste mi. Naš gost ste. Kar sedite, jedite in pijte.»

«Hvala,» je dejal deček, «toda tako sem moker, da sem vam napravil že veliko lužo pred ognjiščem.»

«Res je,» je odvrnila žena, spet vstala, šla k stari skrinji v kotu, brskala po njej ter se vrnila s čisto srajco in še precej čedno obleko.

«To je nedeljska obleka mojega moža,» je dejala. «Posodim vam jo, če boste zelo pazili nanjo. Preoblecite se in dajte svojo sušiti, med tem bom pa nesla otroka gor spat.»

Ko se je vrnila, je dečko že tičal v kmetski obleki. Ko je obešala njegovo mokro obleko nad ognjišče, je rekla: «Kar groza me je, če pomislim, kako žalostno bi bilo za tvojo mater, če bi se bil utopil.»

«Da,» je odvrnil deček. Kočarica pa se je zamislila in si predstavljala njegovo mater kot

edno delavsko ženo, ki se mora mučiti kakor ona sama dan za dnem za vsakdanji kruh.

Ko pa je dvignila dečkovo suknjo, da jo obesi na vrh, je padel iz žepa zlat svinčnik. Srajca pa, ki jo je bil deček slekel, je bila iz tako finega platna, kakor ga še nikoli ni bila videla. Kaj takega more imeti samo človek iz zelo bogate rodbine, si je mislila.

Skrivaj je pogledala dečka: imel je mehke, svetle lase, visoko čelo in orlovski nos. Ni bilo dvoma, da je bil plemenitega rodu.

Sedla sta za mizo in se začela čisto po domače razgovarjati. Pravil ji je, kako ga je naglala ženska v sosedni koči.

«Gospod,» je dejala kočarica, «če bi bili povedali, da ste plemenitega rodu...»

Deček se je glasno nasmejal:

«Na to pa tedaj res nisem mislil, moja ljuba žena. Pri lovu se je led udril pod menoj in komaj se mi je posrečilo, da sem zlezel na suho. Potreboval sem celo uro, da sem se priplazil do teh koč. Le nejasno se spominjam tega, toda ko me je ogrel ogenj in sem se najedel in napil, sem postal drugo bitje.»

Ko sta se tako pogovarjala, je prišel mož domov in ko je povečerjal, je dejal na dečkovo prošnjo, da gre prav rad na grad Deen Hall povedat, da je mladi gospod na varnem. Ko je odšel, je žena naložila ves premog, kar ga je imela v svojem revnem gospodinjstvu, na ogenj ter šla spat. Poprej pa je še pripravila dečku ležišče.

Ko se je zdanilo, se je delavec vrnil s slugo, ki je privedel osedlanega konja ter prinesel sveže perilo in drugo obleko.

Mladi gospod se je pristrčno poslovil od svojih gostiteljev, ženi pa je stisnil v roko nekaj srebrnih novcev, menda vse, kar je imel v žepu. Pred odhodom pa je še pristrčno poljubil njenega otročka.

Ko sta, stoječa na pragu koč, gledala za svojim gostom, je vprašala žena:

«Kaj misliš, kdo je to?»

«Nihče drugi kakor mladi grof, bodoči posestnik gradu Deen Hall.»

Možak je del svojo lopato na ramo in odšel.

Ko je prišla sosedka, je bila vsa iz sebe od zavisti, čim je zvedela, kaj se je zgodilo, in videla prgišče srebrnih novcev.

«Toliko denarja za borno večerjo in še bornejša ležišča!» je vzkliknila. «Saj je to več kakor cel tedenski zaslužek.»

Sledili so silno mrzli dnevi. Vihar je divje tulil in podil sneženi prah, da si človek kar ni upal iz hiše.

Popoldne pred božičnim večerom se je pa zjasnilo in blede zimsko solnce je pogledalo izza oblakov. Kočarica je stala pri oknu in naenkrat opazila tri smučarje, ki so se bližali. Stopila je ven. Eden izmed njih je bil mladi grof. Prijazno jo je pozdravil in se oprostil, da zaradi slabega vremena ni mogel priti prej. Potegnil je iz žepa majhen zavitek, ji ga izročil ter dejal, da ji ga poklanja v zahvalo in za božično darilo. Nato so gospodje odhiteli nazaj.

Žena je počakala, da se je mož vrnil, in potem sta skupaj odprla zavojček. Bila je krasna, majhna izdaja sv. pisma, vezana v temnordečo usnjo in z zlato obrezana. Na prvi strani je bil mladi grof napisal nekaj besed v spomin, poleg pa sta bila dva tisočaka.

To je bil vesel božični večer v borni koči!

Ko so kočarico vprašali, zakaj takrat tudi ona ni pokazala dečku vrat, kakor je to storila njena sosedka, je odgovorila:

«Videla sem, kako se revež trese od mraza, in spomnila sem se Kristovih besed: 'Nima, kamor bi položil svojo glavo.' Iz ljubezni do bližnjega sem mu odprla.»

Jean Ingelow.

Pretkani žid

Bilo je še v avstrijskih časih. Žid Izak je imel velike množine koruze, ki še ni bila dobro presušena, pa se je bal, da se mu bo ugrela in skva-

rila, ker je ni mogel dosti hitro spraviti s pota. Iskal je delavcev, da bi mu jo parkrat presuli in se nikakor ni mogel pobotati z njimi. Jelo ga je tedaj že prav resno skrbeti, kaj bo z njegovo koruzo. V strahu je že štel lepe zneske, ki jih bo izgubil, in je potil krvav pot ob misli na uničeni dobiček. V skrajni sili se mu zasveti rešilna misel. Koruzo je imel mož natovorjeno v vagonih, pa ti gre in zakoplje v vsak vagon zavitek najcenejšega tobaka. Potem lepo sede in napiše financi ovadbo brez podpisa, da ima «žid Izak v vagonih pod koruzo skrite cele množine tihotapskega tobaka.»

Komaj dobe financarji ovadbo v roke, se brž spravijo na delo. Kar bliskalo se je, tako je vršela koruzo iz vagonov v železniško skladišče. Ker so sredi vsakega vagona našli po en zavitek tobaka, je to vestne uslužbenke še bolj potrjevalo v domnevi, da je ovadba zoper žida Izaka resnična. Množin tihotapskega tobaka sicer res niso našli, ali Izak je bil vendar zadovoljen; kajti njegova koruzo je bila premetana in prezračena, pa ga je stalo to samo štiri krajcerje ali osem vinarjev tedanjega denarja — od vagona!

Izak si je zadovoljno mel roke. Sreča, ki se mu je enkrat nasmehnila, mu je pa celo ostala zvesta. Dobil je namreč medtem kupce za koruzo. Pa ti gre možak k financarjem in jim pravi, naj mu lepo spravijo koruzo v vagone, kjer je bila. Kajti da njega nič ne briga, če oni iščejo tobak po njegovi koruzi. «Koruzo», je dejal, «mora biti tam, kjer ste jo našli!»

Gospodje so se spogledali, toda poma, malo ni nič. Izak je govoril resnico.

In so lepo šli in poskrbeli, da je bila koruzo kmalu spet v vagonih, a Izak je — zadovoljno spravil «težko» prirsluženi denar!

Ivan Albrecht.

Skušnja peka Jerneja

Ivko Švegatrak je človek, ki ne pozna zadrege. Premore ne ničesar, pomanjkanja pa tudi ne pozna. Preskrbeti si zna o pravem času vsega, kar želi.

Pek Jernej je v svoji pekariji imel tudi malo prodajalnice za živila. Tja krene Ivko Švegatrak in zagleda na pultu krožnik kuhanih jajec.

«Malo potrpljenja», pravi pek, ki je bil vprav silno zaposlen v pekarni, a Ivko Švegatrak se odreže:

«Pri polni mizi bom že počakal!»

Pa lepo sede in se loti jajec. Vzame si kruha in tolče jajce za jajcem. Ko se loti zadnjega, stopi pek v prodajalno.

«O, imaš jajca s seboj», pravi, a Švegatrak:

«Še tebi bi ponudil enega, pa sem moral tako dolgo čakati, da sem vse pojedel.»

Pek Jernej se opravičuje, a Švegatrak meni samo:

«Nič ne de! Čakaj, kar kruh ti bom plačal. Sem vesel, da sem ga dobil. Sama jajca niso za nič. Koliko pa velja taka štručka?» pokaže Švegatrak.

«Naj bo zate samo dva dinarja», ga hoče privabiti pek.

Ivko Švegatrak odrine dva dinarja in še pravi:

«Takole s kruhom so kuhana jajca prav dobra.»

«Meni pa ni nič zanje», meni pek, Švegatrak pa spet:

«A tako?! No, poflej je pa čisto prav.»

In gre. Šele zdaj opazi Jernej, da ni več jajec na krožniku. Naglo stopi pred vrata in zakliče za odhajajočim:

«Hoj, Švegatrak, kaj si ti pojedel jajca s krožnika?»

Oni se ozre in se poredno namuzne:

«Seveda sem jih. Saj si dejal, da ti ni čisto nič zanje. Vesel lepo bodi, da sem ti jih spravil v kraj!»

Pek Jernej je debelo pogledal in se od jeze ugriznil v jezik. Odtlej premisli desetkrat, preden enkrat spregovori...

Ivan Albrecht.

ŽENSKI VESTNIK

ALI SE IZPLAČA REJA KOKOŠI?

To se gotovo vprašuje marsikatera gospodinja. Naše kmečke gospodinjice so navadno mnene, da se ne izplača imeti kokoši, ker da več poro kot pa prinašajo dobička. Zato opazamo, kako celo po velikih kmetijah ne marajo rediti kokoši, oziroma jih imajo samo prav malo, vprav samo toliko, «da je kako jajce pri hiši».

Ampak najmanj bi se smele pritoževati naše kmečke gospodinjice, češ, da kokoši preveč stanejo, ko imajo vendar vso krmo doma, kakor oves, koruzo, pšenico, krompir, otrobe, zelenjavo itd. in jim torej ni treba kupovati nobene krme.

Da se pa reja kokoši le izplača, naj vam za zgled tu navedem, kar sem jaz sama v tem pogledu preizkusila v teku enega leta z našimi 13 kokoši v starosti od sedem mesecv do dve in pol leta. Pri tem moram omeniti, da mi nimamo kmetije in da moram torej vso krmo za kokoši, razen vrtno zelenjave, kupovati.

Pred nekako dvema letoma sem kupila v naši domači vasi posamezne kokoši, med katerimi so bile nekatere že bolj stare. Pomladi sem dajala valit jajca od istih kokoši. In tako sem imela januarja preteklega leta vsega skupaj 13 kokoši in pa petelina seveda. Zapisovala sem vsak dan sproti, koliko jajc so znesle. Po možnosti sem zraven tega še pazila na posamezne bolj pridne jajčarke in si zapomnila njih jajca, oziroma si jih posebej zapisovala. To je sicer bolj težavno, ker moraš dotične kokoši zapirati v gnezda. Pripomniti moram še enkrat, da imam čisto navadne domače kokoši in ne morda kakšne posebno «zlahne sorte».

Torej teh 13 kokoši je zneslo tekom enega leta skupaj 1384 jajc, to je povprečno 106 jajc na posamezno kokošo.

Krmo moram, kakor rečeno, čisto vso kupiti. Hranila sem jih pa trikrat na dan. Zjutraj sem jim dajala približno četrt kile zrna, opoldne okoli pol-drugo kilo krompirja, pomešanega z malo otrobov. Poleti, ko je bila zelenjava na vrtu, sem jim dajala vmes pa tudi solato in drugo zelenje. Zvečer so dobivale spet vse skupaj četrt kile zrna, t. j. koruze, ovsa i. dr.

Morda poreče kdo, to je malo; da sem svoje kokoši slabo hranila. Pa ni tako. Naše kokoši so bile vedno lepo debele. Res je, da so zaprte na prostoru, ki obsega kakih 25 kvadratnih metrov, in ne morejo letati okoli.

Vsa ta krma, ki so jo pojedle moje kokoši v enem letu, me stane 1226 dinarjev. Torej bi bil ta izdatek krit že s samimi jajci, kolikor so jih nanesle, če računamo jajce po dinarju. Kar pa dobiš za piščance, to je za nameček. Pripomniti moram še, da se je z omenjeno količino hrane hranilo skozi šest tednov povrh še dvojje gosi in 12 piščancev, ki so se izvalili pomladi. Po naključju je bila med temi 13 kokoši namreč ena sama koklja, sicer bi bilo piščancev seveda več.

Iz tega je razvidno, da se reja kokoši na vsak način izplača. To se pravi, če se že izplača v gospodinjstvu, kjer se mora vsa hrana kupovati, tem veliko bolj se izplača na kmetiji, kjer imajo vso kokošjo hrano doma, in jih kokoši tako rekoč nič ne stanejo.

Letos si hočem spet zapisovati in vam ob letu poročati o rezultatih moje reje kokoši, ki bo tedaj pokazala drugačne številke, ker je k starim 13 kokošim prirastlo še šest jarčk, starih zdaj do osem mesecev. Med piščanci je bilo šest petelinčkov, ki sem jih deloma prodala, deloma pa so romali v domačo kuhinjo.

V. K.

Za kuhinjo

Suhe fige kot kompot. Namakaj fige dve uri v hladni vodi (vzemi kakih 20 fig), na kar jih operi in deni v lonec. Prilij pol litra vode, pokrij in kuhaj počasi eno uro. Nato dodaj žlico sladkorja, eno žlico vina in malo limoninih olupkov. Ko so fige že malo prevrele, jih postavi na mizo tople ali hladne.

Svinjsko meso s hrenom. Svinjsko meso (najbolje od pleč, prsi ali od križa mladega prašiča) zreži na kosce in stresi v kozo. Dodaj na kosce zrezane čebule, nekaj zrn celega popra, lovorjev list, malo kisa in za oreh masti ter toliko vode ali juhe, da je meso pokrito. Osoli in kuhaj prav malo časa, da ni premehko. Kuhano meso deni z juho vred v skledo in potresi površ z drobtinami in nastrganim hrenom.

Kranjske preste. Vzemi par žlic mlačnega mleka, namoči v njem dve deki kvasca (germa) in žličico sladkorja in postavi na gorko, da vziđe. V skledo deni pol kile moke, jo osoli in prilij četrt litra tople vode, na kar primešaj kvas in dobro zmešaj. Nato stresi to na desko, z moko posuto, in ugneta četrt ure. Ugnetenno testo deni nazaj v skledo, postavi na toplo in pusti četrt ure vzhajati. Nato deni testo spet na desko, ga vnovič dobro ugneti in usvalkaj na klobaso, ki jo razreži na približno 18 kosov. Vsak kos potem spet posebej usvalkaj z roko v tenko palčico in napravi iz nje presto. Preste pokladaj na prtič, potresen z moko, jih pokrij in pusti četrt ure vzhajati. Nato zavrij v široki kozi vode in polagaj v krop preste, ki naj neprenehoma vro. Ko priplava presta na vrh, kar se hitro zgodi, jo vzemi z lopatico iz kroga. Pokladaj preste na rešeto, da se nekoliko odtečejo, na kar jih položi na pomazan pleh, potresi z drobnno soljo in postavi v vročo pečico. Pečene so v pol ure.

Vampi. Eno kilo lepih vampov dobro operi in jih kuhaj v slani vodi, kateri si dodala malo peteršilja, čebule in zelene, vse drobno sesekljano. Kuhaj vampe toliko časa, dokler ne postanejo mehki. Kuhane odcedi, nakar jih deni v mrzlo vodo. Ko so se ohladili, jih spet odcedi in zreži na tanke rezance. V kozi razbeli dobro žlico masti (vzameš lahko tudi špeha) in ko je vroča, daj vanjo drobno zrezane čebule in dve žlici drobtin. Ko je vse skupaj lepo zarumenilo, stresi na mast zrezane vampe. Nato osoli in popopraj, dodaj malo drobno zrezanega peteršilja, premešaj in zalij malo z juho ali pa vodo, nakar duši vampe še približno pol ure. Če jih, ko jih daš na mizo, potreseš še s sirom-parmezanom, so vampi še bolj okusni.

Praktični nasveti

Jabolka prav hitro olupiš, če jih vtakneš za minuto v krop. Potem se da koža kar s prsti sneti z jabolka. To je pripravno pri vkuhanju sadja ali pa, kadar pripravljáš močnate jedi z jabolki, pa si hočeš prihraniti časa z lupljenjem jabolka.

Steklene drobee kake razbite posode ali šipe najlaže pobereš z mokro volneno krpo. Z metlo se ne dajo nikoli popolnoma pomesti, zlasti ne na lesenem podu. Pod metlo ostane še vedno rad kakšen majhen oster drobec, ki je potem nevaren za boso nogo.

Ako zmešamo ovčji loj s precej mleka in dobro stopimo, ne zaostaja taka mast po okusu prav nič za svinjsko mastjo.

Pri prekajanju mesa je dobro kuriti samo s smrečjem ali pa z borovimi vejami, ker dobi od tega meso posebno prijeten duh in okus. Najfinjše suhe klobase pa dobimo, če jih prekadimo z brinjem.

Star, trd grah in fižol se da mnogo hitreje skuhati v mehko, ako dodamo vodi žličico jedilne sode.

ZANIMIVOSTI

× **Smrt velikega kneza Nikolaja Nikolajeviča.** V Nizzi je umrl zaradi oslabelosti srca v 73. letu veliki knez Nikolaj Nikolajevič, poveljnik ruske zapadne fronte v začetku vojne in potem vrhovni poveljnik ruske vojske na turškem bojišču. Po revoluciji v Rusiji se je Nikolaj Nikolajevič naselil na svojem posestvu na Krimu ter je po porazu centralnih sil odpotoval v Francijo, kjer je sedaj mirno preminul.

× **Valček zopet dobiva veljavo.** Na Dunaju bodo letos praznovali 125letnico rojstva in 80let-

nico smrti stvaritelja valčka, skladatelja Johanna Straussa. Po Johannu Straussu in pa po njegovem sinu je postal valček kralj dunajskih plesnih dvoran. Lahkotnost valčka je verni odraz dunajskega značaja, pa tudi ljubeznivosti. Dunajčani bodo letos zopet obudili valček k življenju. Vobče se na Dunaju že zelo opaža protivnost proti novim, često nelepim plesom, ki so zadnja leta zavladovali po plesnih dvoranih.

× **Otok izginil brez sledu.** Eden izmed Forusnovih otokov v Južnem Ledenem morju je nedavno izginil brez sledu.

× **Zgodba o Edgarju Wallaceu.** Edgard Wallace je po vsem svetu znani pisatelj številnih detektivskih romanov. Tudi v slovenščino so že prevedeni posamezni njegovi romani. Prav sedaj izhajata dva njegova romana, in sicer v «Slovenskem Narodu» ter «Skovirju». Nenavadno hitro dela in je tudi zelo plodovit pisatelj. Ni še popolnoma natisnjena ena knjiga in že je druga pripravljena za tisk. Za londonske liste predstavlja ta Wallaceova lastnost neizčrpen vir za razne smešnice in dovptje. Tako je pričel te dni neki list naslednji zanimivi prigodek: Neki znanec je poklical Wallacea na telefon: «Halo, ali govorim s slavnim pisateljem?» — «Ne, vi govorite z njegovim tajnikom. Trenutno s pisateljem ni mogoče govoriti. Prav davi je namreč pričel pisati nov roman in je izjavil, da bo delal na njem nepretrgoma ves dan. Zaradi tega noče biti moten, dokler ne dovrši knjige.» — «O, ako ni nič drugega, potem je to izvrstno.» je odvrnil dobri znanec, «tedaj ga pa bom počakal kar pri telefonu.»

× **Proti lahkomišelnim ženitvam v Ameriki.** Javno mnenje v Ameriki je pričelo živahno kampanjo proti neresnemu sklepanju zakonov, kakršne beleži Amerika poslednje mesece v ogromnem številu. V kratkih mesecih se je namreč omožilo 350.000 žen, bolje rečeno deklet v starosti 14 let. Zlasti v državi New York imajo ljudje pravico ženiti se tako mladi. V tem oziru so točej običaji v svobodni Ameriki prav podobni onim v Indiji. Javno mnenje zahteva, naj predloži vlada zakon, po katerem bo zabranjeno moštiti se tako mladim nevestam.

× **Lev ga je napadel.** Nedavno se je nahajal v Milanu potujoči cirkus, ki je med drugim razkazoval tudi zanimivosti živalskega sveta. Za časa večerne predstave se je pripetil strašen dogodek, ki je izzval splošno paniko med številnimi gledalci. Spored je bil že skoro izčrpan, ko je nastopil krotilec levov, ki se je pojavil v areni s štirimi zvermi, pokornimi in navidezno mirnimi. Z bičem in ostrimi ukazi so levi sledili krotilcu, le eden izmed njih se je trmasto protivil skloniti glavo. Ko se mu je krotilec približal, je lev zarlenčal nanj in z bliskovito brzino zgrabil s strašnimi zobmi krotilecovo roko in ga s težko šapo udaril po obrazu, da so se mu kremplji zarili globoko v lice. K sreči je v renčanju odprl žrelo in krotilec je izvelkel izmed zob krvavo roko in pri polni prisotnosti duha nadaljeval dresuro. Med tem je prestrašena publika v begu pričela zapuščati areno. Podirala je klopi in v paničnem strahu drvela proti izhodu. Okrvavljenemu krotilcu pa je priskočil krotilec medvedov na pomoč. Odločno je skočil v areno in prisilil leve, da so se poskrili v kletke. Drznega krotilca so takoj nato odvedli v bolnico, kjer so mu operirali roko in zakrpali razmesarjeno lice. Čeprav se mu slične neprijetnosti, ki bi lahko bile tudi usodne, šestokrat ponavljajo, vendar noče opustiti dresure levov, ker mu je dresura najprijetnejša zabava in razvedrilo.

× **Čilski ognjenik Calbuca začel nenadoma bljuvati.** V nedeljo zjutraj je sicer mirni ognjenik Calbuca nenadoma začel bljuvati silno goste oblake dima in pare, pomešane s kamenjem. Obenem se je slišalo močno podzemeljsko bučanje, spremljano z močnejšimi potresnimi sunki. Kmalu nato je začela vreti lava iz raznih odprtih, iz žrela pa se je vsulo razbeljeno kamenje, ki je padalo na zemljo v znatni oddaljenosti od ognjenika. Pri tem je bilo nekoliko oseb v mestu Puerto Varas teže poškodovanih. Zlasti so bili močno prizadeti številni pastirji, ki so pasli svoje črede na rebrih in ob vzhodu ognjenika. Blju-

Je bilo glasovitih v starih časih.

Danes obstoji samo eno čudo, zato pa tem bolj znano po svojih 7 prednostih, a to je

vanje jih je zalotilo popolnoma nepričakovano in več pastirjev je pri tem prišlo ob življenje. Prebivalstvo najbližjega mesta Puerto Varas je ostavilo svoje domove ter zbežalo na obrežje reke Pescado. Razen ognjenika Calbuca je pričel bljuvati tudi ognjenik Puhues, kar je še povečalo strah med prebivalstvom. Ognjenik je zadnjič močnejše bljuval v letu 1893., ko je zelo opustošil tamošnjo okolico.

× **Vojaštvo nad razbojnike.** Na sueški cesti, ki jo avtomobilisti zelo uporabljajo, je na svetli večer skupina 13 beduinov razbojnikov napadla in oropala nekoliko državnih inženjerjev. Egiptska vlada je poslala nanje več čet jezdecov na velblodih in eskadro letal. Razbojnike so ugodali v skalni puščavi južno od Kaira. Čete so prodirale proti njihovem skrivališču in posamezni oddelki so trčili nanje. Roparji so se branili z velikim po-

Bolečine. vzroki in njihovo zdravljenje.

Znameniti angleški zdravnik dr. Haig je dokazal, da skoro vsi kulturni ljudje s svojo obilno hrano uživajo tudi razne strupe (posebno mokračno kislino in urate). Ti strupi povzročajo vse mogoče bolezni in dovedejo človeka do prezgodnje starosti in celo smrti. Na srečo so znani učenjaki — Broun-Sekar, Karno, Guaze in drugi — dokazali, da postane bolan in zanemaren ali oslabil organizem in ravno tako fizično in duševno preutrujen organizem pod vplivom fiziološkega ekstrakta (kakor je «KALEFLUID» D. Kaleničenka, pripravljen iz žlez mladih živali) zopet zdrav, skratka pomlajen.

Vsled tega se «KALEFLUID» D. Kaleničenka približuje medicinskim zborom vsega sveta; na milijone bolnikov smatra kot močno ojačujoče in moč povračilno sredstvo za časa in po poteku bolezni, operacij, porodu, napornem duševnem ali telesnem delu, pri hitrem duševnem ali fizičnem utrujenju.

«KALEFLUID» je potreben vsem onim, katerih organizem je nagnjen k raznim obolenjem, zahteva pa stalno krepitev moči, povzročene od bolezni, slabe prehrane ali duševnega dela.

Gg. zdravnikom «Kalefluid» brezplačno in franko v svrhu preizkušnje.

Brezplačno pošljemo vsakomur podrobno literaturo o «KALEFLUIDU» s poskušnjami mnogih profesorjev in zdravnikov pri bolnikih. Obrnite se na naslov: Beograd, Šumadijska ulica 33, Miloš Marković.

Zahtevajte samo pravi «KALEFLUID» D. Kaleničenka, pazite na etiketo, na kateri so označene nagrade (grand prix, velike zlate kolaine), ki jih je «KALEFLUID» dobil na razstavah v Parizu, Londonu, Bruslju, Rimu in drugod. — Varujte se imitacij zaradi svojega zdravja in težko pridobljenega denarja.

«KALEFLUID» D. Kaleničenka (kapljice in ampule za vbrizgavanje) se dobe v boljših lekarnah in drogerijah vsega sveta.

gumom. Posrečilo se jim je, da so odnesli pete proti Rdečemu morju. Tam so jih izsledila letala in s treh strani so jih začele zasledovati vladne čete, tako da jim je ostala za beg prosta pot samo proti jugu, kjer pa jih čakajo na meji oklopni avtomobili. Roparji so od neprestanih bojov do skrajnosti izmučeni in se ne morejo nikjer založiti z novimi živili. Vlada je odločena, da jih zgrabi žive ali mrtve, ker hoče napraviti razbojništvu ob prometnih cestah konec.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Ne da nspitnine.

Stražnik: »Dajte mi svojo vrečo in idite z menoj na policijo.«

Potepin: »Ako baš želite nositi vrečo, imejte jo. Opozarjam vas samo, da ne bom dal nspitnine.«

Nemogoče.

Blaž: »Sinoči se mi je sanjalo o tvoji pokojni ženi.«

Matija: »Kaj pa ti je rekla?«

Blaž: »Niti besedice.«

Matija: »Potem si pa videl kako drugo ženo...«

Ni res.

Gospa (mlekarici): »Kajne, malo vode iz vodnjaka se prilili danes mleku!«

Mlekarica (zbegana): »To pa že ni res! Voda je bila iz studenca...«

Vrnil mu je.

Raznašalec kruha (pekovskemu mojstru): »Danes je pa vaš kruh za polovico manjši kakor včeraj.«

Mojster: »Molči! Boš pa laže nosil.«

Raznašalec plača mojstru samo polovico običajne cene in odide.

Mojster (to opazi): »Čakaj, saj si mi premalo plačal.«

Raznašalec: »Nič ne dene, boste pa laže presteli...«

Fant in dekle.

Dekle: »Kako ste se drznili, poljubiti me?«

Fant: »Veste, držal sem se izreka: Stori drugemu, kar želiš, da tebi drugi store!«

Listnica uredništva

Muljava. Objavili bomo ob priliki tudi drugo.

Škendrovce. Poročajte o domačih dogodkih in zelo kratko! Pišite po eni strani!

MALI OGLASI

Vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek 7 Din. Zenitni oglasi, dopisovanja in trgovski oglasi vsaka beseda 1 Din. Za pošiljanje ponudb in dajanje naslovov še posebej 2 Din. Znesek je priložiti naročilu.

Oglasni oddelek »DOMOVINE«, Ljubljana, Prešernova ulica št. 4.

Telefon št. 3492.

Sprejme se oseba

z gotovo vsoto denarja k dobrim ljudem v dobro oskrbo do smrti. — Naslov v upravi »Domovine«. 47

Vinograd, posestvo

v površini 15 do 30 jutrov, z dobrimi stavbnimi in gospodarskimi zgradbami, kupim. — Ponudbe na oglasni oddelek »Domovine« pod »Posjed br. 42«. 242

Hišo v Ljubljani

s štirimi sobami in pritliklinami kupim. — Ponudbe na oglasni oddelek »Domovine« pod »Januarja«. 338

Lepa družinska hiša

15 minut od Celja, ob oblatni cesti, 9 sob, 6 parketiranih, veranda, kopalnica, vodovod, vse podkleteno, vse pritlikline, gospodarsko poslopje, vrt sadonosnik, približno poldrugi oral njive ugodno prodam. — Ogleda se: Cret 48 pri Celju. 132

Trgovsko hišo

etnadstropno, tik cerkve, v sredini trga mariborske oblasti, na zelo prometnem kraju s krasnim stanovanjem in pritliklinami, z zalogo prodam. — Ponudbe na podružnico »Domovine« v Mariboru pod »Ugodno Maribor«. 509

Opozorilo.

Naša slovanska, splošno znana in priljubljena zavarovalnica »Slavija«, katere sprejema zavarovanja vseh vrst, opozarja in naznanja tem potom vsem svojim zavarovancem kakor tudi drugim interesentom, da g. Jurij Golob iz Ptuja ni več njen zaslonnik, ker je poverila zastopstvo v naprej g. Antonu Blažeku v Ptuj, P. eš rnova ul. 14.

Stranke okraja se vsled tega v njih lastnem interesu opozarjajo, da se v naprej v vseh zadevah zavarovanja obračajo naravnost le na imenovanega, kjer bodo dobile vse informacije.

Priporoča se

zavarovalnica »Slavija«
zastop Ptuj.

Ni res.

Gospa (mlekarici): »Kajne, malo vode iz vodnjaka se prilili danes mleku!«

Mlekarica (zbegana): »To pa že ni res! Voda je bila iz studenca...«

Vrnil mu je.

Raznašalec kruha (pekovskemu mojstru): »Danes je pa vaš kruh za polovico manjši kakor včeraj.«

Mojster: »Molči! Boš pa laže nosil.«

Raznašalec plača mojstru samo polovico običajne cene in odide.

Mojster (to opazi): »Čakaj, saj si mi premalo plačal.«

Raznašalec: »Nič ne dene, boste pa laže presteli...«

Fant in dekle.

Dekle: »Kako ste se drznili, poljubiti me?«

Fant: »Veste, držal sem se izreka: Stori drugemu, kar želiš, da tebi drugi store!«

Listnica uredništva

Muljava. Objavili bomo ob priliki tudi drugo.

Škendrovce. Poročajte o domačih dogodkih in zelo kratko! Pišite po eni strani!

Priporočajte in širite »Domovino«!

Odvetnik

dr. Srečko Goljar

iz St. Vida nad Ljubljano

ima pisarno

V LJUBLJANI

Tavčarjeva ulica 3, pritličje.

46

Beli zobje

olepsajo vsak obraz. Često že zadostuje samo enkratno čiščenje z prijetno osvežujočo Chlorodont-pasto, da se doseže lep sijaj zobe. Če pa se na straneh zob, ako se uporablja posebno izdelano ščetkico za zobe. O turki ed. ki osvežajo med zobmi ter povzročajo radi gnitost zobjem čista ust. odstranjujejo se najtemeljiteje z Chlorodont-ščetko. Chlorodont ščetka za otroke, za dame (melehe ščetke), za gospode (trde ščetke). Pristno samo v originalnem mo-ro-zelenem omotu z ha pisom Chlorodont. Dobiva se povsod. — Leo-Werke A. G. proizvajalca in zastopstvo za Jugoslavijo: Tovarnice Zlatotorg, Maribor.

Pozor!

Lovci in prekupčevalci
kož divjačine!

Najvišje dnevne cene za kune, lisice, dihurje, zajce itd. 48

plačujem samo nekaj časa

v hotelu MIKLIC, LJUBLJANA

Kolodvorska ulica (soba 1).

Veliki **CENIK**
ilustrirani

Lobite zaslon. Zadržite ga od skladstva.

MEINEL IN HEROLD

tovarna glasbil, gramofonov in harmonik

R. Lorger, Maribor št. 104

Violine od 95 Din., ocene harmonike od 25 Din., gramofoni od 35 Din., gramofoni od 45 Din. in slika 251

Zahtevajte brezplačni **CENIK** s 1000 slikami

Srebro 160 Din

160 Din Din 160

Fina srebrna ura na zapestnici s svilenim moare-trakom 160 Din, ista ura s fino srebrom, raztežno zap. stnico 190 Din, ves stroj teče v kamenih! 5letno jamstvo. 14

Znamenite znamke ur, kakor Omega, Eterna, Doxa, Longines i. dr. ceneje nego drugje.

ANTON KIFFMANN, Maribor št. 43 d.

Zahtevajte brezplačni cenik poštne prosto.

L. Mikuš
LJUBLJANA, Mestni trg 15
DEŽNIKI

NA MALO NA VELIKO
Ustanovljeno 1839 52 Telefon 2282

Pogoste primere

obolenja od prehlada se treba iskati tudi v omankljivem negovanju telesa. Jake mišice, zdravi živci z duhovnim negovanjem so najboljša obramba. Tudi pri kihanju, hripavosti, vratobolu, kašlju, gripi, pri raznih živčnih ter reumatičnih bolečinah je Fetherer-Elsafund že 32 let uporabljen na zunaj in znotraj, dober prijatelj v slabih dneh. Dobi se povsod, nožekna stekleica 6 Din, drobn 9 Din. Ako ga nimate, naročite ga po pošti, za vsa 62 Din, naravnost pri lekarnarju Feller, Stubica Donja, E. zatre 360, Hrvatska. A kot čistino srdečnost: Elsa kroglar, 6 skatle 12 Din.